

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА НОВИ ГРАД
СКУПШТИНА ОПШТИНЕ

Број: 02-022-117/25

Датум: 25.06.2025. године

На основу члана 39. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Српске“, број 97/16, 36/19 и 61/21), члана 52. Статута општине Нови Град („Службени гласник општине Нови Град“, број 2/17) и члана 121. став 1. Пословника о раду Скупштине општине Нови Град („Службени гласник општине Нови Град“, број 4/17 и 11/17), Скупштина општине Нови Град, на 11. редовној сједници, одржаној дана 25.06.2025. године, донијела је

ЗАКЉУЧАК

1. Усваја се Извјештај о спровођењу ревидиране стратегије интегрисаног развоја општине Нови Град за 2024. годину.
2. Извјештај из тачке 1, у прилогу, чини саставни дио овог закључка.
3. Овај Закључак ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику општине Нови Град“.

ПРЕДСЈЕДНИК
СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ

Мирко Шљокавица, дипл.инж.машинства

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА НОВИ ГРАД
НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ**

Петра Кочића бр. 2, 79220 Нови Град • телефон: +387 52 720 900 • факс: +387 52 720 901

**ИЗВЈЕШТАЈ О СПРОВОЂЕЊУ РЕВИДИРАНЕ СТРАТЕГИЈЕ
ИНТЕГРИСАНОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ НОВИ ГРАД ЗА 2024.ГОДИНУ**

ПРЕДЛАГАЧ: Начелник општине

ОБРАЂИВАЧ: Одсјек за управљање развојем

Јуни, 2025.г

1. Увод.....	3
2. Преглед реализације Ревидиране стратегије у 2023. години	4
3. Напредак у реализацији стратешких циљева и приоритета у 2024.години	6
3.1. Стратешки циљ 1: Конкурентна локална економија кроз интензивирање производње и повећање запослености.....	7
3.1.1.Приоритет 1.1: Побољшати капацитете и конкурентност малих и средњих предузећа, уз сталан раст запослености.....	9
3.1.2.Приоритет 1.2: Позиционирати општину Нови Град као дестинацију за одмор и рекреацију на отвореном развојем интегрисане и препознатљиве туристичке понуде	10
3.1.3. Приоритет 1.3: Унаприједити производњу уз постизање већег степена интензивности и продуктивности у пољопривредној производњи.....	11
3.2. Стратешки циљ 2: Побољшан квалитет живота свих грађана и стварање друштва једнаких могућности.....	12
3.2.1. Приоритет 2.1: Унаприједити јавну инфраструктуру, те квалитет и ефикасност јавних услуга у руралним и урбаним подручјима општине	15
3.2.2. Приоритет 2.2. Побољшати квалитет и доступност услуга у области образовања, здравствене и социјалне заштите	15
3.2.3. Приоритет 2.3. Развој културе и спорта, те стварање стимулативног амбијента за развој цивилног сектора	16
3.2.4. Приоритет 2.4. Ублажити негативне демографске трендове и изградити подстицајно окружење за породицу и младе	17
3.3. Стратешки циљ 3: Очувана животна средина уз рационално коришћење природних ресурса и унапријеђену енергетску ефикасност	17
3.3.1. Приоритет 3.1: Унаприједити систем заштите и спашавања од природних катастрофа и других несрећа.....	19
3.3.2. Приоритет 3.2: Ефикасно управљање отпадом и енергијом	20
3.3.3. Приоритет 3.3: Побољшати јавни систем водоснабдијевања, систем сакупљања, одвођења и третмана комуналних отпадних вода и квалитета вода.....	21
3.3.4. Приоритет 3.4: Ефикасно управљање простором, јавном имовином и животном средином	22
4. Преглед напретка у реализацији мјера, у складу са постављеним индикаторима	22
5. Преглед планираних и остварених финансијских средстава	27
6. Допринос циљевима одрживог развоја.....	32
7. Допринос спровођењу стратешких циљева Републике Српске	42
8. Закључци и препоруке	44

СПИСАК ТАБЕЛА:

ТАБЕЛА 1: СПИСАК ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКОГ ЦИЉА 1 И ЊИХОВ СТАТУС ИЗВРШЕЊА У 2023.Г.	5
ТАБЕЛА 2: СПИСАК ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКОГ ЦИЉА 2 И ЊИХОВ СТАТУС ИЗВРШЕЊА У 2023.Г.	5
ТАБЕЛА 3: СПИСАК ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКОГ ЦИЉА 3 И ЊИХОВ СТАТУС ИЗВРШЕЊА У 2023.Г.	5
ТАБЕЛА 4: ПРЕГЛЕД ПЛАНИРАНИХ И ОСТВАРЕНИХ ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА У 2023.ГОДИНИ,	6
ТАБЕЛА 5: ПРЕГЛЕД СТРАТЕШКИХ ЦИЉЕВА И ПРИОРИТЕТА	6
ТАБЕЛА 6: СПИСАК ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКОГ ЦИЉА 1 И ЊИХОВ СТАТУС ИЗВРШЕЊА	7
ТАБЕЛА 7: СПИСАК ИНДИКАТОРА ПРИОРИТЕТА 1.1. И ЊИХОВ СТАТУС ИЗВРШЕЊА	9
ТАБЕЛА 8: СПИСАК ИНДИКАТОРА ПРИОРИТЕТА 1.2. И ЊИХОВ СТАТУС ИЗВРШЕЊА	10
ТАБЕЛА 9: СПИСАК ИНДИКАТОРА ПРИОРИТЕТА 1.2. И ЊИХОВ СТАТУС ИЗВРШЕЊА	11
ТАБЕЛА 10: СПИСАК ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКОГ ЦИЉА 2 И ЊИХОВ СТАТУС ИЗВРШЕЊА	13
ТАБЕЛА 11: УПОРЕДНИ ПРЕГЛЕД КРИТЕРИЈУМА ЗА ОЦЕНУ СТЕПЕНА РАЗВИЈЕНОСТИ ОПШТИНЕ НОВИ ГРАД, ЗА ПЕРИОД ОД 2017-2024 ..	14
ТАБЕЛА 12: СПИСАК ИНДИКАТОРА ПРИОРИТЕТА 2.1. И ЊИХОВ СТАТУС ИЗВРШЕЊА	15
ТАБЕЛА 13: СПИСАК ИНДИКАТОРА ПРИОРИТЕТА 2.2. И ЊИХОВ СТАТУС ИЗВРШЕЊА	15
ТАБЕЛА 14: СПИСАК ИНДИКАТОРА ПРИОРИТЕТА 2.3. И ЊИХОВ СТАТУС ИЗВРШЕЊА	16
ТАБЕЛА 15: СПИСАК ИНДИКАТОРА ПРИОРИТЕТА 2.4. И ЊИХОВ СТАТУС ИЗВРШЕЊА	17
ТАБЕЛА 16: СПИСАК ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКОГ ЦИЉА 3 И ЊИХОВ СТАТУС ИЗВРШЕЊА	18
ТАБЕЛА 17: СПИСАК ИНДИКАТОРА ПРИОРИТЕТА 3.1. И ЊИХОВ СТАТУС ИЗВРШЕЊА	19
ТАБЕЛА 18: СПИСАК ИНДИКАТОРА ПРИОРИТЕТА 3.2. И ЊИХОВ СТАТУС ИЗВРШЕЊА	20
ТАБЕЛА 19: СПИСАК ИНДИКАТОРА ПРИОРИТЕТА 3.3. И ЊИХОВ СТАТУС ИЗВРШЕЊА	21
ТАБЕЛА 20: СПИСАК ИНДИКАТОРА ПРИОРИТЕТА 3.4. И ЊИХОВ СТАТУС ИЗВРШЕЊА	22
ТАБЕЛА 21: ПРЕГЛЕД ПЛАНИРАНИХ И ОСТВАРЕНИХ ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПО СЕКТОРИМА У 2024.ГОДИНИ:	31

СПИСАК ГРАФИКОНА:

ГРАФИКОН 1: ПРЕГЛЕД НАПРЕТКА У ОСТВАРЕЊУ ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКОГ ЦИЉА 1 (%).....	8
ГРАФИКОН 2: ТРЕНД ПОКРИВЕНОСТИ УВОЗА ИЗВОЗОМ НА ПОДРУЧЈУ РЕГИЈЕ БАЊА ЛУКА, У ПЕРИОДУ ОД 2021-2024.ГОДИНЕ (%)	10
ГРАФИКОН 3: ПРЕГЛЕД НАПРЕТКА У ОСТВАРЕЊУ ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКОГ ЦИЉА 2 (%).....	14
ГРАФИКОН 4: ПРЕГЛЕД НАПРЕТКА У ОСТВАРЕЊУ ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКОГ ЦИЉА 3 (%).....	19
ГРАФИКОН 5: ПРОЦЕНАТ ФИНАНСИЈСКЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПО ИЗВОРИМА ФИНАНСИРАЊА У 2024.ГОДИНИ:	31
ГРАФИКОН 6: ПЛАНИРАНЕ И РЕАЛИЗОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ВРИЈЕДНОСТИ,	31
ГРАФИКОН 7: ПРОЦЕНАТ РЕАЛИЗОВАНИХ ФИНАНСИЈСКИХ ВРИЈЕДНОСТИ,	32

1. Увод

Стратегија развоја Општине Нови Град за период 2017-2026. године (у даљем тексту: Стратегија) је кључни стратешко-плански документ Општине, који је усвојен од стране Скупштине општине 28.03.2017. године (Службени Гласник Општине Нови Град број 4/17).

Имајући у виду да се 2021. године завршио петогодишњи циклус имплементације Стратегије и да је истекао плански период секторских планова, Општинско руководство је одлучило да током 2021/2022. године проведе процес ревизије Стратегије развоја општине Нови Град, те дефинише нови плански оквир за период од 2023.-2026. године. Након доношења Закона о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској (Службени гласник Републике Српске, број: 63/21), Уредбе о стратешким документима у Републици Српској (Службени гласник Републике Српске, број: 94/21) и Уредбе о спроведбеним документима у Републици Српској (Службени гласник Републике Српске, број: 8/22), у процесу ревизије Стратегије је извршено ажурирање саме Стратегије, као и њено усклађивање са одредбама новог регулаторног оквира.

Скупштина општине Нови Град је усвојила Ревидирану стратегију развоја општине Нови Град за период 2023. – 2026. године (у даљем тексту: Ревидирана стратегија) дана 27.03.2023.године доношењем Закључка број 02-022-34/23 (Службени гласник општине Нови Град, број 03/23), што је дало основ и подлогу за израду обавезних пратећих спроведбених докумената, прије свега Акционог плана за спровођење стратешког документа и Годишњег извјештаја о спровођењу стратешког документа.

За први трогодишњи плански циклус (2023-2025) Акциони план се припремао непосредно након израде и усвајања Ревидиране стратегије, а након тога, Акциони план се, сходно Уредби о спроведбеним документима у Републици Српској сваке године ажурира по rolling принципу 1+2, у складу са актуелним развојним контекстом. Акциони план за период од 2024.-2026.године је донио Начелник општине дана 25.05.2023.године (број: 01-052-251/23), а с обзиром да је период важења Ревидиране стратегије развоја општине Нови Град до 2026.године, дана 22.03.2024.године извршено је ажурирање Акционог плана за период од 2024.-2026.године (број: 01-052-86/24).

Извјештај о спровођењу Ревидиране стратегије интегрисаног развоја општине Нови Град за 2024.годину (у даљем тексту: Извјештај за 2024.годину) израђен је на основу Ажурираног акционог плана за спровођење Ревидиране стратегије развоја Општине Нови Град за период 2024. – 2026. године. Наведени извјештај представља девети по реду извјештај који прати показатеље задане Стратегијом развоја за период од 2017-2026.године. У претходном периоду реализације Стратегије, израђени су сљедећи извјештаји:

1. Извјештај о остварењу годишњег плана имплементације Стратегије интегрисаног развоја општине Нови Град за 2017.годину, Закључак број 02-022-89/18 од 30.05.2018.године,
2. Извјештај о реализацији Стратегије интегрисаног развоја општине Нови Град за 2018.годину, Закључак број 02-022-57/19 од 30.05.2019.године,
3. Извјештај о реализацији Стратегије интегрисаног развоја општине Нови Град за 2019.годину, Закључак број 02-022-56/20 од 25.06.2020.године,
4. Извјештај о реализацији Стратегије интегрисаног развоја општине Нови Град за 2020.годину, Закључак број 02-022-150/21 од 02.07.2021.године,
5. Извјештај о средњорочној евалуацији Стратегије развоја општине Нови Град за период евалуације од 2017-2021.године, Закључак број: 02-022-153/21 од 02.07.2021.године,
6. Извјештај о реализацији Стратегије интегрисаног развоја општине Нови Град за 2021.годину, Закључак број 02-022-82/22 од 04.10.2022.године.
7. Извјештај о реализацији Стратегије интегрисаног развоја општине Нови Град за 2022.годину, Закључак број 02-022-72/23 од 12.09.2023.године,
8. Извјештај о реализацији Стратегије интегрисаног развоја општине Нови Град за 2023.годину, број 03/13-052-13/24 од 29.07.2024.године.

С обзиром на то да Програм рада Скупштине општине Нови Град за 2024. годину није у потпуности реализован, Извјештај о спровођењу Ревидиране стратегије интегрисаног развоја за 2023. годину није разматран на сједници Скупштине. Извјештај о реализацији Стратегије за 2023. годину (број: 03/13-052-13/24 од 29.07.2024. године) је израђен, представљен Привредном савјету општине на сједници одржаној 24.12.2024. године, и објављен на званичној интернет страници општине, у складу са Уредбом о спроведбеним документима у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, број 8/22). Како исти није разматран од стране Скупштине општине,

преглед реализације Ревидиране стратегије за 2023. годину укључен је као саставни дио Извјештаја за 2024. годину.

Циљ Извјештаја за 2024.годину је да на једноставан и јасан начин представи резултате имплементације Ревидиране стратегије за 2024.годину. Његова сврха је, такође, да информише и покрене све битне актере на додатну мотивацију и размишљање о доприносу у свом раду као и у доношењу одлука о стратешким приоритетима и оперативним циљевима у наредним годинама.

Садржај и обавезни елементи Извјештаја за 2024.годину прописани су Уредбом о спроведбеним документима у Републици Српској, а носилац израде овог извјештаја је Одсјек за управљање развојем, који у општини Нови Град обавља функцију јединице за управљање развојем. Извјештај за 2024.годину је припремљен у сарадњи са свим унутрашњим организационим јединицама општинске управе, а сви начелници одјељења и шефови одсјека у Општинској управи учествују у процесима управљања развојем општине (планирање, припрема, имплементација) и осигуравају сарадњу службе којом руководе.

Подаци који су коришћени приликом израде Извјештаја за 2024.годину прикупљани су континуирано од релевантних организационих јединица општинске управе, одговорних за реализацију и праћење имплементације пројеката, као и од релевантних екстерних партнера, односно јавних установа и предузећа која су дефинисана као носиоци имплементације одређених стратешких пројеката, те су кориштени и подаци званичних извора (домаће статистичке институције, извјештаји и сл.) као и подаци са којима Одсјек за управљање развојем располаже и које је прикупио у непосредним контактима са надлежним институцијама.

С обзиром да вријеме важења Ревидиране стратегије развоја општине Нови Град за период 2023. – 2026. године истиче крајем 2026.године, а у складу са Законом о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској, неопходно је у предзадњој години спровођења Стратегије (2025) покренути процес финалног вредновања Стратегије развоја општине Нови Град 2017-2026, што ће послужити као подлога за нови циклус стратешког планирања.

2. Преглед реализације Ревидиране стратегије у 2023. години

Укупно планирана средства за период од 2017-2023.г. износе 38.199.293,44 КМ, од чега је у истом периоду реализовано укупно 30.023.200,58 КМ, што чини 78,59% од укупно планираних средстава у периоду од 2017-2023.године. У структури вриједности укупног броја планираних пројеката/мјера за период од 2017.-2023.године, 10.400.990,00 КМ (27,22%) је предвиђено из општинског буџета, док је 27.798.303,44 КМ (72,78%) предвиђено из екстерних извора финансирања. Када је ријеч о структури реализованих средстава у периоду од 2017.-2023.године, вриједност од 10.050.435,35 КМ је реализована из општинског буџета (96,62% у односу на план) док је 19.929.761,14 КМ реализовано из екстерних извора (71,69 % у односу на план).

Акционим планом за спровођење Ревидиране стратегије развоја Општине Нови Град за период 2023. – 2025. године, у 2023.години планирана је реализација 25 мјера укупне вриједности од 11.212.069,00 КМ. У структури вриједности укупног броја планираних мјера за 2023.годину, 5.513.796,00 КМ (49,18%) је предвиђено из општинског буџета, док је 5.698.273,00 КМ (50,82%) предвиђено из екстерних извора финансирања.

Укупно реализована средства у 2023.години износе 9.623.813,25 КМ, што чини 85,83% од укупно планираних средстава у 2023.години. Када је ријеч о структури реализованих средстава у 2023.години, вриједност од 3.882.536,16 КМ је реализована из општинског буџета (70,41% у односу на план) док је 5.741.277,09 КМ реализовано из екстерних извора (100,75% у односу на план).

Посматрајући реализацију финансирања према секторима у 2023.години, највећи степен реализације остварен је код сектора економског развоја (Стратешки циљ 1) -182,23%, док степен реализованих средстава у сектору друштвеног развоја (Стратешки циљ 2) износи 74,18% и у сектору заштите животне средине (Стратешки циљ 3) 36,41%.

Ако посматрамо проценат извршења индикатора стратешких циљева у 2023.годину у односу на циљне вриједности 2026.године, уочавамо да ниједан индикатор још увијек није у потпуности испуњен, док је код индикатора „Степен развијености општине на нивоу РС“ и „Спријечена изградња Центра за збрињавање радиоактивног отпада на Трговској гори“ степен извршености 0%. Просјечан проценат извршености индикатора стратешких циљева у 2023.години у односу на циљне вриједности 2026.године износи 62,46%, и то за Стратешки циљ 1- 84,61%, за Стратешки циљ 2- 55,61%, и за Стратешки циљ 3- 47,17%.

Табела 1: Списак индикатора Стратешког циља 1 и њихов статус извршења у 2023.г.

Индикатор (утицаја)	Полазна вриједност (2017.)	Полазна вриједност (2021.)	Вриједност 2023	Циљна вриједност (2026)	Проценат извршења 2023/2026 - %
Просјечан број запослених	4.006	4.023	3.903	4.500	86,73%
Број пословних субјеката	595	581	572	625	92,32%
Покривеност увоза извозом (%)	37,6%	51,60%	38,3%	55%	69,64%
Учешће прихода од извоза у укупном приходу привредних друштава (%)	12%	16%	9,57%	18%	57,78%
Просјечна нето плата(КМ)	719,00	893,00	1.146,00	1.350,00	84,89%
Остварени порески приходи <i>per capita</i> у КМ	309,00	422,00	500,00	>430,00	116,28%

Извори података : АПИФ, интерне базе података, Извјештаји о реализацији буџета општине Нови Град, Републички завод за статистику, билтен „Градови и општине 2023.г.“, билтен „Статистике плата, апослености и незапослености 2024“, Привредна комора: Привредна кретања за 2023. г.

Табела 2: Списак индикатора Стратешког циља 2 и њихов статус извршења у 2023.г.

Индикатор (утицаја)	Полазна вриједност (2017.)	Полазна вриједност (2021.)	Вриједност 2023	Циљна вриједност (2026.)	Проценат извршења 2023/2026 - %
Удио радно способног становништва (15-64) у укупном броју становника, %	68,93%	67%	66,44%	70%	94,91%
Индекс старења (%)	167,64%	191,31% (2020.г.)	202,07%	180%	89,08%
Степен развијености општине на нивоу РС	средње развијена	неразвијена	неразвијена	средње развијена	0,00%
Миграциони салдо- петогодишњи просјек	-104,00	-32	-104,00	-40	38,46%

Извори података : Републички завод за статистику, билтен „Градови и општине 2023.г.“

Табела 3: Списак индикатора Стратешког циља 3 и њихов статус извршења у 2023.г.

Индикатор (утицаја)	Полазна вриједност (2017.)	Полазна вриједност (2021.)	Вриједност 2023	Циљна вриједност (2026.)	Проценат извршења 2023/2026 - %
Процијењена материјална штета настала због посљедица климатских промјена и других несрећа (КМ)	1.100.000,00	453.333,33	2.200.647,44	250.000,00	11,36%
Спријечена изградња Центра за збрињавање радиоактивног отпада на Трговској гори	НЕ	НЕ	НЕ	ДА	0,00%
% домаћинстава у општини који имају квалитетно регулисано водоснабдијевање	40,22%	48,78%	50,97%	55%	92,67%
Удио домаћинстава обухваћено организованим одвозом отпада, %	49,48%	53,69%	59,25%	70%	84,64%
% домаћинстава у општини која су прикључена на канализациону мрежу	32,98%	33,40%	33,40%	50%	66,80%

Извори података: Републички завод за статистику, билтен „Градови и општине 2023.г.“, Извјештај КП „Комус“ ад Нови Град, Извјештај КП „Водовод и канализација“ ад Нови Град, Информација о раду Комисије за евиденцију и процјену штете на објектима настале усљед елементарних непогода – земљотреса на подручју општине Нови Град, Информација о раду Комисије за процјену штете настале усљед елементарне непогоде – поплаве на подручју општине Нови Град, Извјештај о раду Комисије за процјену штете настале усљед елементарне непогоде-поплаве на подручју општине Нови Град, Извјештај о раду Комисије за процјену штете настале усљед елементарне непогоде-поплаве на подручју општине Нови Град

Табела 4: Преглед планираних и остварених финансијских средстава у 2023.години, по секторима :

Сектор/ Стратешки циљ	Планирано у 2023.години (КМ)			Реализовано у 2023.години (КМ)			% извршења
	Буџет	Екстерни извори	Укупно планирано	Буџет	Екстерни извори	Укупно реализовано	
Економски сектор/ Стратешки циљ 1	456.811	1.708.323	2.165.134	266.308	3.679.272	3.945.580	182,23%
Друштвени сектор/ Стратешки циљ 2	4.138.886	2.173.700	6.312.586	3.313.158	1.369.610	4.682.768	74,18%
Сектор заштите животне средине/ Стратешки циљ 3	918.099	1.816.250	2.734.349	303.070,16	692.394,73	995.464,89	36,41%
УКУПНО	5.513.796	5.698.273	11.212.069	3.882.536	5.741.277	9.623.813	85,83%

3. Напредак у реализацији стратешких циљева и приоритета у 2024.години

Визија развоја општине Нови Град: „Нови Град до 2026. године: Нова улагања, јединствени доживљаји и здрава средина!“, у планском периоду од 2023.-2026.године оствариће се кроз реализацију 3 стратешка циља, разрађена у 11 приоритета, и то:

Табела 5: Преглед стратешких циљева и приоритета

Стратешки циљеви	Приоритети
СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Конкурентна локална економија кроз интензивирање производње и повећање запослености	Приоритет 1.1: Побољшати капацитете и конкурентност малих и средњих предузећа, уз сталан раст запослености
	Приоритет 1.2: Позиционирати општину Нови Град као дестинацију за одмор и рекреацију на отвореном развојем интегрисане и препознатљиве туристичке понуде
	Приоритет 1.3: Унаприједити производњу уз постизање већег степена интензивности и продуктивности у пољопривредној производњи
СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Побољшан квалитет живота свих грађана и стварање друштва једнаких могућности	Приоритет 2.1: Унаприједити јавну инфраструктуру, те квалитет и ефикасност јавних услуга у руралним и урбаним подручјима општине
	Приоритет 2.2: Побољшати квалитет и доступност услуга у области образовања, здравствене и социјалне заштите
	Приоритет 2.3: Развој културе и спорта, те стварање стимулативног амбијента за развој цивилног сектора
	Приоритет 2.4: Ублажити негативне демографске трендове и изградити подстицајно окружење за породицу и младе
СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3: Очувана животна средина уз рационално коришћење природних ресурса и унапријеђену енергетску ефикасност	Приоритет 3.1: Унаприједити систем заштите и спашавања од природних катастрофа и других несрећа
	Приоритет 3.2: Ефикасно управљање отпадом и енергијом
	Приоритет 3.3: Побољшати јавни систем водоснабдијевања, систем сакупљања, одвођења и третмана комуналних отпадних вода и квалитета вода
	Приоритет 3.4: Ефикасно управљање простором, јавном имовином и животном средином

Остваривање сва три дефинисана стратешка циља мјери се путем индикатора који показују претпостављени утицај успјешне реализације стратешких циљева. За сваки индикатор дефинисана је полазна и циљна вриједност. Полазне вриједности индикатора дефинисане су на основу података расположивих у тренутку израде ситуационе анализе и стратешког документа (2017. и 2021.г.). Циљне вриједности за 2026. годину процијењене су на основу анализе трендова из претходних година, водећи рачуна о томе да је неопходно остварити стратешки искорак у наредном стратешком периоду, као и о томе да је такав искорак изводив, уз значајно улагање ресурса којим располажу одговорни актери развоја општине.

3.1. Стратешки циљ 1: Конкурентна локална економија кроз интензивирање производње и повећање запослености

Први стратешки циљ представља главни предуслов дугорочног опстанка становништва и општине. Привредни раст општине зависи од предузетничке активности и продуктивности, а повољан пословни амбијент један је од главних предуслова за развој, раст и јачање предузетништва.

Овим стратешким циљем се жели остварити одрживо кориштење расположивих природних ресурса и њихово стављање у функцију развоја општине кроз области пољопривреде, туризма и прерађивачке индустрије. Креирањем производа и услуга заснованих на наведеним ресурсима кроз инвестирање у знање, подстицање локалних и привлачење страних инвестиција се треба осигурати повећање прихода и привредних субјеката и самим тим унаприједити квалитет живота становништва.

Табела 6: *Списак индикатора Стратешког циља 1 и њихов статус извршења*

Индикатор (утицаја)	Полазна вриједност (2017.)	Полазна вриједност (2021.)	Вриједност 2024	Циљна вриједност (2026)	Проценат извршења 2023/2026 - %
Просјечан број запослених	4.006	4.023	3.822	4.500	84,93%
Број пословних субјеката	595	581	581	625	92,26%
Покривеност увоза извозом (%)	37,6	51,60	26,5	55	48,18%
Учешће прихода од извоза у укупном приходу привредних друштава (%)	12	16	5,16	18	28,67%
Просјечна нето плата(КМ)	719,00	893,00	1.271,00	1.350,00	94,15%
Остварени порески приходи <i>per</i> <i>capita</i> у КМ	309,00	422,00	606,28	>430,00	141,00%

Извори података : АПИФ, интерне базе података, Извјештаји о реализацији буџета општине Нови Град, Републички завод за статистику, билтен „Градови и општине 2024.г.“, билтен „Статистике плата, апослености и незапослености 2024“, Привредна комора: Привредна кретања за 2024 г.

Негативни демографски трендови, као што су смањење наталитета и одлив становништва, доводе до смањења радне снаге. Ово директно утиче на просјечан број запослених, као што је видљиво из података. Од 2017. до 2024. године, број запослених је смањен са 4.006 на 3.822, што указује на недостатак доступне радне снаге. Такође, одлазак младих и квалификованих радника у иностранство утиче на квалитет радне снаге која остаје у земљи. Ово доводи до смањења броја запослених, јер послодавци имају потешкоћа у проналажењу квалификованих радника. Иако је достигнуто 84,93% циљне вриједности за 2026. годину, негативни демографски трендови могу отежати достизање пуног циља од 4.500 запослених, а да би се остварила циљна вриједност за 2026. годину, биће потребно веће ангажовање економских политика и мјера које ће допринијети расту запошљавања, те рјешавати демографске изазове кроз мјере као што су подстицање наталитета, смањење емиграције и побољшање услова за повратак емиграната, али и побољшање услова рада и улагања у обуку и образовање радне снаге.

Број пословних субјеката од 2021.године стагнира, а у односу на циљ од 625 до 2026.године, остварено је 92,26%, што сигнализира да је потребна додатна подршка развоју пословним субјектима. То укључује административно растерећење, приступ финансијама, подстицаје за стартапе и дигиталну трансформацију.

Спољнотрговинска размјена у Републици Српској претходне године имала је тренд раста. Укупан обим робне размјене Републике Српске са иностранством у 2024. години износио је 12,38 милијарди КМ и у поређењу са 2023. годином већи је за 1,3%. Остварен је извоз у вриједности од 5,05 милијарди КМ, што представља смањење од за 2,7%, док је увоз износио 7,34 милијарде КМ и већи је за за 4,3% у односу на 2023.годину. Покривеност увоза извозом у Републици Српској је 2024.г. износио 68,7%, што је за 4,9% мање у односу на 2023.годину.

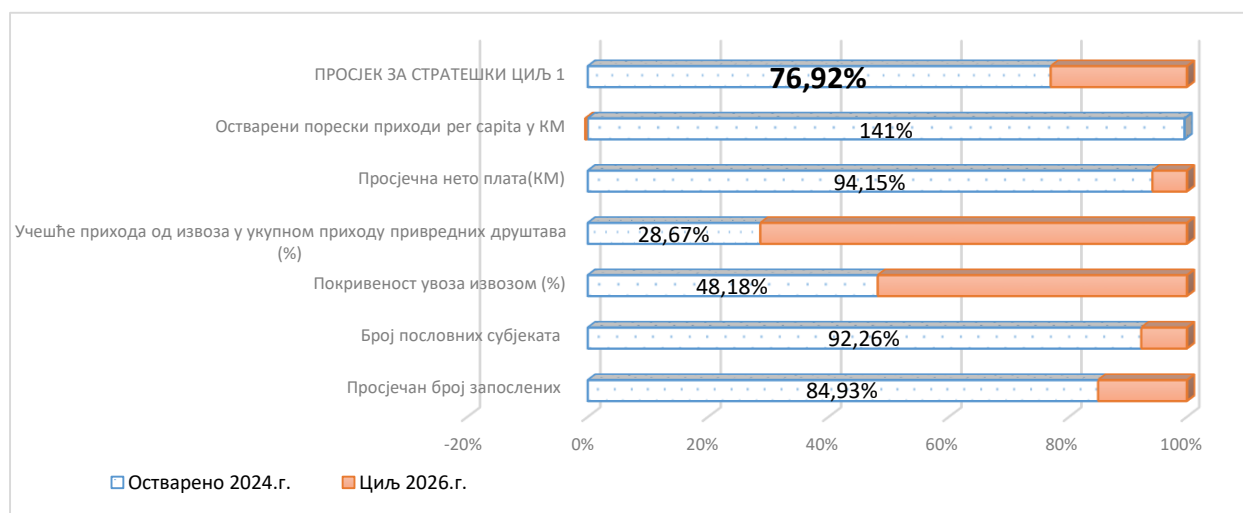
Слично трендовима у Републици Српској, покривеност увоза извозом на подручју општине Нови Град од 2022.године биљежи тренд пада, те 2024. године износи 26,50%, што је у односу на претходну годину мање за 11,8% и мање од половине циљане вриједности од 55%. На основу података Агенције за посредничке, информатичке и финансијске услуге, забиљежен је пад учешћа

прихода од извоза у укупним приходима привредних друштава која су предала завршне рачуне за 2024.годину: са 16% у 2021. на 5,16% у 2024.години, уз изузетно ниску реализацију циља (28,67%). Ово јасно указује на слабење конкурентности домаће привреде на страним тржиштима и потребу за структурним мјерама — модернизацијом производње, подстицајем извоза, дигитализацијом и бољом промоцијом домаћих производа у иностранству.

Током 2024. године Влада Републике Српске је наставила са мјерама побољшања економско-социјалног положаја запослених кроз повећање плата за запослене којима је нето плата испод просјечне нето плате у Републици Српској. Сходно томе, просјечна нето плата на подручју општине Нови Град је повећана за 76,77% од 2017. до 2024. године и за 42,33% од 2021. до 2024. године. Међутим, просјечна нето плата на подручју општине Нови Град за 2024.годину (1.271,00 КМ) је за око 10% мања у односу на просјек на нивоу Републике Српске (1.404,00 КМ), те ако узмемо у обзир и стопу годишње инфлације у 2024.години од 1,9%, можемо закључити да повећање плата није довело до стварног побољшања животног стандарда, јер раст цијена, нарочито након 2020.године, надокнађује или премашује раст прихода (просјечна нето плата у Новом Граду покривала је 47,67% синдикалне потрошачке корпе у Републици Српској у децембру 2024. године, која је износила 2.666,22 КМ). Да би се постигла циљна вриједност до 2026. године, потребно је додатно повећање нето плате на подручју општине Нови Град од око 6%, што захтјева реализацију мјера које директно или индиректно утичу на износ просјечне нето плате: привлачење инвестиција, подршка малим и средњим предузећима, партнерство са образовним институцијама, улагања у инфраструктуру, подршка истраживању и развоју, промоција и маркетинг, и сл.

Остварени порески приходи per capita су повећани за 95,92% од 2017. до 2024. године и за 41,41% од 2021. до 2024. године. Циљ за 2026. годину је премашен у 2022.години, међутим, овај раст је највећим дијелом посљедица смањења броја становника и инфлаторног раста цијена.

Графикон 1: Преглед напретка у остварењу индикатора Стратешког циља 1 (%)

Извори података : АПИФ, интерне базе података, Извјештаји о реализацији буџета општине Нови Град, Републички завод за статистику, билтен „Градови и општине 2024.г.“, билтен „Статистике плата, апослености и незапослености 2025“, Привредна комора: Привредна кретања за 2024. г.

Кључне области које захтјевају интервенцију у наредном периоду су јачање конкурентности и извоза, повећање броја активних привредних субјеката и отварање нових радних мјеста. Неопходно је усмјерити развојне политике ка производним и извозно оријентисаним гранама, смањити одлив становништва и створити предуслове за одржив, инклузиван и отпоран локални економски развој.

Као кључна подручја дјеловања за остварење Стратешког циља 1 дефинисана су 3 приоритета:

- **Приоритет 1.1:** Побољшати капацитете и конкурентност малих и средњих предузећа, уз сталан раст запослености
- **Приоритет 1.2:** Позиционирати општину Нови Град као дестинацију за одмор и рекреацију на отвореном развојем интегрисане и препознатљиве туристичке понуде
- **Приоритет 1.3:** Унаприједити производњу уз постизање већег степена интензивности и продуктивности у пољопривредној производњи.

3.1.1.Приоритет 1.1: Побољшати капацитете и конкурентност малих и средњих предузећа, уз сталан раст запослености

Табела 7: Списак индикатора Приоритета 1.1. и њихов статус извршења

Индикатор	Полазна вриједност (2017)	Полазна вриједност 2021	Вриједност 2024	Циљна вриједност (2026)	Проценат извршења 2024/2026
Број привредних друштава ¹ /број предузетничких радњи	151/444	140/441	141/440	155/470	92,96%
Просјечан број запослених радника	4.006	4.023	3.822	4.500	86,73%
Укупан остварени приход привредних друштава (КМ)	195.862.131	276.687.573,00	361.290.283,00	318.190.709,00	106,48%
Покривеност увоза извозом (%)	37,6	51,6	26,5	55	48,18 %
Гранични прелаз Нови Град-Двор прекатегорисан у категорију граничног прелаза за транспорт роба	Не	Не	Не	Да	0%

Извори података : АПИФ, интерне базе података, Републички завод за статистику, билтен „Градови и општине 2023.г.“, билтен „Статистике плата, апослености и незапослености 2024“, Привредна комора: Привредна кретања за 2023. г.

Анализирајући приоритет 1.1, који се фокусира на побољшање капацитета и конкурентности малих и средњих предузећа уз сталан раст запослености, примјећује се неколико кључних трендова. Број привредних друштава и предузетничких радњи стагнира — са 151/444 у 2017. на 141/440 у 2024. години, што представља 92,96% реализације у односу на циљ за 2026. годину. Оваква динамика указује на ограничену способност локалне заједнице да подстакне предузетништво и отварање нових фирми, те су потребни конкретни механизми подршке малим и средњим предузећима — као што су олакшан приступ финансирању, смањење административних баријера и подстицаји за стартапе и иновативне бизнисе.

Просјечан број запослених радника је благо порастао за 0,42% од 2017. до 2021. године (са 4.006 на 4.023), али се затим смањило за 5% до 2024. године (са 4.023 на 3.822). Да би се достигла циљна вриједност од 4.500 запослених до 2026. године, потребно је повећање од 15,07% у наредном периоду, с обзиром на тренутни проценат извршења од 84,93%. Смањење броја запослених у периоду од 2017. до 2024. године може се директно повезати са негативним демографским трендовима који погађају регион. Депопулација, прије свега, утиче на смањење доступне радне снаге, док миграције, посебно младих и образованих људи додатно смањује број потенцијалних запослених у локалним предузећима. Такође, старење становништва и смањење наталитета доприносе негативним демографским трендовима, што додатно ограничава базу радне снаге. Са све већим удјелом старијих особа у популацији, радно активна популација се смањује, што директно утиче на број запослених у привреди. Овај демографски притисак отежава предузећима да пронађу и задрже квалификоване раднике, што може довести до смањења продуктивности и конкурентности на тржишту.

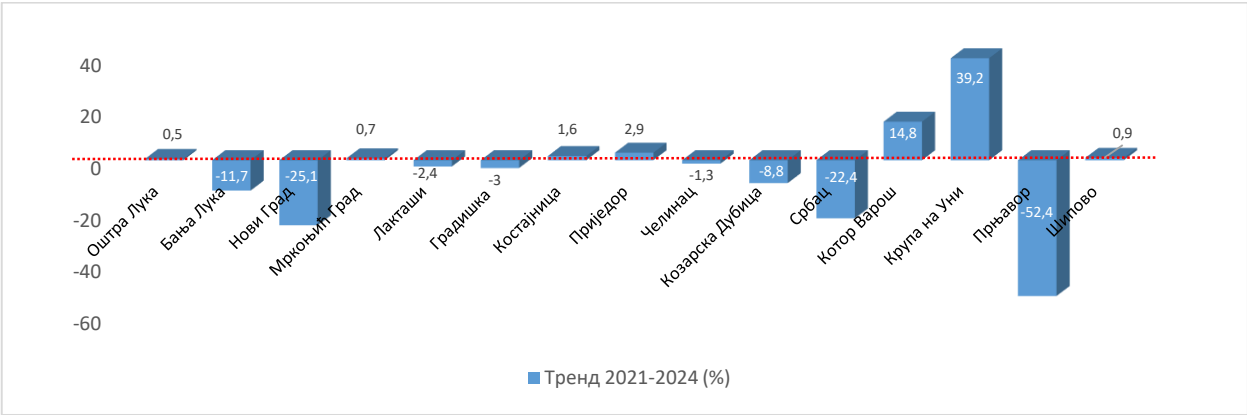
Истовремено, укупан остварени приход привредних друштава биљежи снажан раст — са 195,8 милиона КМ у 2017. години на преко 361 милион КМ у 2024.години, што је 106,48% у односу на циљану вриједност. Овај раст показује способност дијела привреде да генерише високе приходе, али како исти није праћен растом запослености, то указује на концентрацију прихода у мањем броју субјеката. Да би се овај тренд претворио у шире друштвене користи, неопходно је спровођење мјера које ће подстаћи децентрализацију привредног раста и ширење економске активности на већи број субјеката. То се може постићи кроз веће подстицаје за мала и средња предузећа, олакшан приступ повољним кредитним линијама, подршку у дигитализацији и извозној припреми, као и кроз умрежавање мањих фирми са већим привредним субјектима. Поред тога, потребно је развити програме обука и преквалификације који би подстакли запошљавање у растућим секторима, како би економски раст постао инклузивнији и одрживији.

Покривеност увоза извозом биљежи пад од 25,1% од 2021. до 2024. године (са 51,6% на 26,5%), те је потребно повећање од 51,82% да би се достигла циљна вриједност до 2026. године. Такође, гранични прелаз Нови Град-Двор није прекатегорисан у категорију за транспорт роба, што додатно ограничава трговинске капацитете регије. Спољнотрговински показатељи за 2024.г. показују одређено погоршање не само на подручју општине Нови Град, већ и Републике Српске у цјелини. Усљед значајнијег успоравања и пада привредне активности у земљама које су главни

¹ Број привредних друштава односи на привредна друштва која имају сједиште на подручју општине Нови Град и која су предала завршне рачуне

спољнотрговински партнери Републике Српске, у 2024. години је дошло до пада извоза и раста увоза, што је утицало на раст спољнотрговинског дефицита.

Графикон 2: Тренд покривености увоза извозом на подручју Регије Бања Лука, у периоду од 2021-2024.године (%)

Извор: Привредна кретања на подручју Подручне привредне коморе Бања Лука у 2024.г.

На подручју Регије Бања Лука значајнији раст покривености увоза извозом (преко 10%) имале су општине Котор Варош и Крупа на Уни, а незнатан раст (до 3%) забиљежен је у Шипову, Приједору, Костајници, Мркоњић Граду, Костајници и Оштрој Луци. Остали градови и општине на подручју регије биљежили су пад. Највећи пад забиљежен је у Прњавору, Новом Граду и Српцу. Пад од 25,1% на подручју општине Нови Град ипак је дупло виши од просјека на нивоу регије (-12,5%). Најзначајнији фактор који је утицао на овај негативан тренд је некатегорисаност граничног прелаза Нови Град–Двор за теретни саобраћај, што директно ограничава могућност извоза и повећава трошкове логистике за привредне субјекте. Поред тога, привредна структура општине је недовољно извозно оријентисана, са доминацијом сектора који нису конкурентни на међународном тржишту, а негативан утицај имају и демографски губици, смањен број радно способног становништва и општи изостанак снажнијих економских подстицаја који би стимулисали производњу за инострано тржиште.

3.1.2.Приоритет 1.2: Позиионирати општину Нови Град као дестинацију за одмор и рекреацију на отвореном развојем интегрисане и препознатљиве туристичке понуде

Табела 8: Списак индикатора Приоритета 1.2. и њихов статус извршења

Индикатор	Полазна вриједност (2017)	Полазна вриједност 2021	Вриједност 2024	Циљна вриједност (2026)	Проценат извршења 2024/2026
Број смјештајних капацитета (лежаја)	124	161	264	300	88,00%
Број долазака туриста	794	771	598	1.200	49,83%
Број ноћења туриста	1.920	975	1.975	2.700	73,14%
Износ укупно наплаћене боравишне таксе	2.737,50 КМ	3.211,03 КМ	6.111,00 КМ	5.000 КМ	122,22%
Број пословних субјеката у Подручју I- дјелатност пружања смјештаја, угоститељство	112	107	104	120	86,66%
Број запослених у Подручју I- дјелатност пружања смјештаја, угоститељство	242	236	209	280	74,64%

Извори података : АПИФ, интерне базе података ,Републички завод за статистику, билтен „Градови и општине 2024.г.“

У периоду од 2017. до 2024. године, туризам на подручју општине Нови Град биљежи позитивне трендове, али и изазове који утичу на раст и одрживост овог сектора. Број смјештајних капацитета је порастао за 113%, што је посљедица повећане понуде приватног смјештаја. Повећан број смјештајних капацитета треба бити праћен развојем нових туристичких пакета и јачом маркетиншком кампањом која би привукла више туриста и стимулисала раст броја долазака, што је кључно за одрживи развој туризма у наредном периоду. Међутим, број долазака туриста смањен је за 24,68%, што указује на слабију привлачност дестинације, упркос повећању капацитета. Разлози за овакво стање укључују недостатак јасне маркетиншке стратегије, економску нестабилност, конкуренцију из других туристичких дестинација, те недостатак иновативних туристичких пакета,

који су и кључни фактори који ограничавају раст броја долазака. Иако се број ноћења повећао за 102,56%, што указује на раст дужине боравка, овај раст није праћен истим трендом у броју долазака, што је знак да број туриста који долазе у Нови Град није довољан да би се остварила стабилност у овом сектору. Упркос повећању наплаћених боравишних такси за 122,22%, што одражава боље искоришћавање постојећих капацитета, други показатељи као што су пад броја пословних субјеката и запослених у туризму и угоститељству (пад од 13,6%) су индикативни на структурне проблеме у сектору. Смањење броја пословних субјеката у овом периоду може указивати на економске притиске на пословне субјекте у дјелатности пружања смјештаја и угоститељства, који се често суочавају са тешкоћама у одржавању конкурентности и профитабилности. У циљу постизања постављених циљева за 2026. годину, потребно је предузети одређене кораке као што су побољшање инфраструктуре, јачање маркетиншких стратегија и привлачење нових инвестиција у туристички сектор, што ће омогућити већи број долазака и продужен боравак туриста.

Ове анализе показују да се сектор туризма и угоститељства у посматраном периоду суочавао са бројним изазовима, али показују и потенцијал за раст и развој у будућности уз одговарајуће стратегије и управљање (програми подстицаја у туризму, маркетиншке стратегије, развој туристичке понуде, унапређење туристичке инфраструктуре и супраструктуре и сл.). Већина објеката за смјештај на подручју општине Нови Град спада у групу приватног смјештаја (кућа за одмор, апартман и собе за изнајмљивање), тако да се 52 лежаја налазе у 2 објекта мотелског типа, а 212 лежаја у 40 објекта приватног смјештаја. То, надаље, имплицира да структура смјештајних капацитета на подручју општине није задовољавајућа и не може адекватно подржати развој појединих грана туризма, за који Нови Град посједује значајне потенцијале и интересовање посјетилаца (екскурзиони, излетнички, бањски, манифестациони, авантуристички, кампинг и др.).

У наредном периоду је потребно фокусирати се на унапређење промоције, подршку локалним предузећима из области туризма и угоститељства, развој туристичке понуде и унапређење туристичке инфраструктуре и супраструктуре, прије свега изградњом ауто/рафтинг кампа и пренамјеном пословних просторија у Спортско – рекреативног центру „Млакве“ у смјештајни капацитет хостелског типа, за који је Скупштина општине Нови Град у октобру 2021. године донијела одлуку о куповини.

3.1.3. Приоритет 1.3: Унаприједити производњу уз постизање већег степена интензивности и продуктивности у пољопривредној производњи

Табела 9: Списак индикатора Приоритета 1.2. и њихов статус извршења

Индикатор	Полазна вриједност (2017)	Полазна вриједност 2021	Вриједност 2024	Циљна вриједност (2026)	Проценат извршења 2024/2026
Број регистрованих пољопривредних газдинстава	679	263	288	290	99,31%
Број регистрованих предузећа у пољопривреди (привредна друштва и предузетници)	23	21	19	40	47,50%
Површина пољопривредног земљишта које се обрађује (уписаног у Регистар)-ha	2.701	1.558	1.650	1.800	91,67%
Остварени приходи привредних друштава у Подручју А -пољопривреда, шумарство и риболов (KM)	2.768.590,00	3.490.274,00	3.731.750,00	4.540.000,00	82,20%

Извори података : АПИФ, интерне базе података ,Републички завод за статистику, билтен „Градови и општине 2024.г.“ , Информације о стању у пољопривреди општине Нови Град

Пољопривредни сектор представља важан сегмент локалне економије, с обзиром на постојање компаративних предности које произилазе из повољне комбинације природних и климатских услова, што омогућава развој готово свих облика производње. Ниво развијености пољопривреде директно утиче на прехранбену сигурност становништва, запошљавање у руралним подручјима, као и на развој прерађивачке индустрије, трговине и туризма. Кључни субјекти у развоју пољопривредног сектора на подручју општине представљају породична пољопривредна газдинства, у оквиру којих носилац газдинства, као физичко лице, заједно са члановима породичног домаћинства, организује и спроводи пољопривредну производњу. Према подацима Републичке управе за геодетско имовинско правне послове Републике Српске од укупно расположиве површине земљишта (46.956 ha) на подручју општине Нови Град, 20.796 ha је обрадиво. Међутим, у

Регистар пољопривредних газдинстава је, према подацима АПИФ-а, уписано 288 пољопривредних газдинастава са 1.650 ha обрадивог земљишта. Према подацима из Табеле бр. 9. видљив је значајан пад броја регистрованих газдинстава у периоду од 2017.-2021.године, а разлог томе је пријава Пореској управи обавезе доприноса за 2020. годину, те су од 2020.године у Регистар уписани, у највећем броју, произвођачи који имају обезбјеђен редован откуп својих производа односно који остварују мјесечне приходе, те су у могућности измирити прописане обавезе.

Број привредних друштава и самосталних предузетника у Подручју А-Пољопривреда, шумарство и риболов у 2024. години износи 19, што представља пад у односу на претходне године и представља 47,5% у односу на циљну вриједност за 2026.годину (40 предузећа). Овај пад указује на слабу динамику развоја пољопривредног предузетништва и потребу за додатним подстицајима, олакшицама и подршком како би се стимулисала нова предузећа и унапређен општи развој сектора.

Остварени приходи привредних друштава у сектору пољопривреде, шумарства и риболова биљеже константан раст у посматраном периоду. У 2021. години, укупан приход овог сектора износио је 3.490.274,00 KM, да би у 2024. години достигао 3.731.750,00 KM. Иако се овдје биљежи раст од око 7% у односу на претходни период, постигнути резултати су ипак недовољни да би се остварила циљана вриједност од 4.540.000,00 KM до 2026. године, што значи да сектор није у потпуности искористио свој потенцијал.

Захваљујући повољним природним условима и неискориштеним земљишним ресурсима, пољопривредна производња и прерада представља највећу развојну шансу општине Нови Град. Међутим, развој пољопривреде условљен је великим бројем фактора и суочен је са бројним проблемима, а један од њих је и уситњеност понуде. У таквим условима, код малог обима понуде и неуједначеног квалитета производа, велики дио малих произвођача је искључен из пољопривредно – прехрамбеног ланца. Зато основни правци подршке пољопривредном сектору треба да буду кроз успостављање дугорочнијих и боље уређених односа између пољопривредних произвођача и прерађивача, али и добро уређеног институционалног система чиме се стварају претпоставке за значајан развојни искорак.

Пољопривредна грана је веома снажно погођена и климатским промјенама. Климатски екстреми попут честих суша и поплава, изразито ниске односно високе температуре наносе велике штете пољопривреди. Како се услови производње интензивно мијењају, пољопривредни сектор мора припремити техничко-технолошки и институционални одговор на ове проблеме. У овом смислу веома је значајан Пројекат изградње система наводњавања на подручју општине Нови Град, чијом реализацијом ће се повећати се приноси биљних култура и промјенти начин обраде земљишта, а створиће се и добар основ за проширење мреже, што ће свакако имати значајан допринос у унапређењу конкурентности пољопривреде на подручју општине Нови Град. Основни ефекти наводњавања пољопривредних површина биће: повећање приноса биљних култура, стабилизација производње у сушним раздобљима, промјена структуре сјетве и оријентација тржишној економији и високопрофитабилним културама.

3.2. Стратешки циљ 2: Побољшан квалитет живота свих грађана и стварање друштва једнаких могућности

Други стратешки циљ комплементаран је првом и подразумејева побољшање квалитета живота и у урбаном и у руралним дијеловима општине, водећи рачуна о потребама социјално осјетљивих група. Побољшати квалитет живота подразумејева стално унапређивање образовних, социјалних, здравствених и других јавних услуга, али и обогаћивање културних и спортских садржаја којима се излази у сусрет препознатим потребама грађана. Истовремено, неопходно је осигурати интегрисање социјално осјетљивих категорија – рањивих друштвених група које своје основне потребе не могу задовољити властитим приходима и у оквиру стандардних програма јавних служби. Социјалну укљученост, поред постојећих мјера материјалне подршке, треба омогућити успостављањем одрживих и адекватних сервиса подршке и социјалних услуга пружених како од стране јавних институција, тако и од стране удружења грађана, чијем јачању капацитета треба посветити посебну пажњу.

Посебан фокус треба ставити на промоцију социјално одговорног пословања и развој индивидуалне и колективне филантропије, како код домицилног становништва, тако и код дијаспоре. Кључни изазов за општину Нови Град је заустављање одлива становништва, нарочито

младих и радно способних. У складу с тим, други стратешки циљ је усмјерен на то да се створе услови за останак становништва а то је у првом реду, поред економских услова, побољшање квалитета и доступности јавних и комуналних услуга те уравнотежен развој како урбаних тако и руралних дијелова општине.

Табела 10: *Списак индикатора Стратешког циља 2 и њихов статус извршења*

Индикатор (утицаја)	Полазна вриједност (2017.)	Полазна вриједност (2021.)	Вриједност 2024	Циљна вриједност (2026.)	Проценат извршења 2024/2026 - %
Удио радно способног становништва (15-64) у укупном броју становника, %	68,93%	67%	65,80%	70%	94,00%
Индекс старења (%)	167,64%	191,31%	205,95%	180%	87,40%
Степен развијености општине на нивоу РС	средње развијена	неразвијена	неразвијена	средње развијена	0,00%
Миграциони салдо	-104,00	-32	-67	-40	59,70

Извори података :Републички завод за статистику, билтен „Градови и општине 2024.г.“

Подаци показују да се удио радно способног становништва (15-64 година старости) у укупном броју становника смањео са 68,93% у 2017.години на 65,80% у 2024. години, што представља пад од 3,13%. Упркос овом паду, проценат извршења за 2024. у односу на циљну вриједност за 2026. је 94,00%, што указује да је циљ достижан уз одговарајуће мјере. Препоручује се побољшање економских услова и мјера за подстицање запошљавања и смањење одласка радне снаге.

Индекс старења је процентуални удио особа старих 60 и више година у односу на број особа старих 0 – 19 година. Индекс већи од 40% показује да је становништво одређеног подручја зашло у процес старења, а исти је на подручју општине Нови Град 2024.године износио 205,95%, што значи да је на сваких 100 особа до 19 година старости било скоро 206 особа преко 60 година старости, што представља изузетно високу старосну неравнотежу. Овај податак јасно показује да је популација Новог Града дубоко у процесу демографског старења, што носи велике изазове за локалну заједницу — посебно у погледу радне снаге, одрживости пензионог и здравственог система, као и потребу за унапређењем услуга и подршке за старије становнике. Проценат извршења индикатора за 2024. у односу на циљ за 2026.годину је 87,40%, што указује на потребу за мјерама које ће подстицати млађу популацију да остаје у земљи, као и на стварање услова за већу стопу рађања. У наредном периоду потребно је интензивирати мјере подршке младим породицама кроз финансијске и социјалне мјере, као и промоције политика које подстичу рађање.

Степен развијености Општине Нови Град у великој мјери је условљен демографским кретањима. Негативни демографски показатељи, који су евидентни у протеклим годинама, довели су до тога да је општина Нови Град 2019. године из категорије средње развијених прешла у ранг неразвијених јединица локалне самоуправе Републике Српске. Према допису Министарства управе и локалне самоуправе Републике Српске од 03.02.2023.године, у Републици Српској утврђен је приједлог нових критеријума за оцјену степена развијености јединица локалне самоуправе, према којима је утврђено да ће Општина Нови Град бити сврстана у категорију средње развијених јединица локалне самоуправе. Међутим, до усвајања нових критеријума није дошло, те је Општина Нови Град остала у категорији неразвијених јединица локалне самоуправе. Иако економски индикатори на подручју општине Нови Град показују охрабрујуће тенденције, они нису били довољни да ублаже негативне демографске токове. Ово додатно указује на потребу унапређења постојеће методологије и критеријума за оцјену степена развијености јединица локалне самоуправе у Републици Српској, кроз примјену свеобухватнијих, релевантнијих и са регионалним праксама усклађених индикатора, који ће омогућити прецизније сагледавање стварних развојних потенцијала и адекватније циљање мјера подршке.

Табела 11: Упоредни преглед критеријума за оцјену степена развијености општине Нови Град, за период од 2017-2024

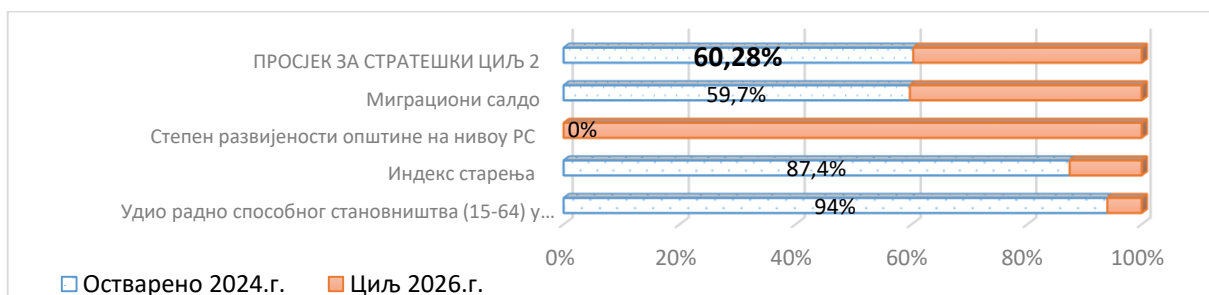
Год.	Приход МСП-а по становнику (у 1000 КМ)	Остварени буџетски приход (у мил. КМ)	Буџетски приходи по станов. (у 100 КМ)	Стопа незапослености (%)	Густина насељености (стан. / км²)	Регистрована возила у односу на укупан број регистрованих возила у РС (%)	Ученици ОШ у односу на број становника (%)	Стопа природног прираштаја (%)	Број пословних субјеката у односу ук. број у РС (%)	Вриједност грађевинских радова и стамбена изградња у односу на укупну вриједност у РС (%)
2017	7,76	9,43	3,74	37,00%	51,77	1,79%	7,25%	-9,62‰	1,54%	0,37%
2018	8,76	10,62	4,20	15,50%	51,11	1,74%	7,31%	-8,14‰	1,53%	0,27%
2019	9,74	10,78	4,27	16,70%	50,46	1,75%	6,92%	-8,89‰	1,50%	0,53%
2020	9,40	11,01	4,29	19,26%	49,82	1,77%	6,17%	-10,98‰	1,47%	0,18%
2021	11,96	12,54	5,42	17,13%	49,18	1,76%	5,80%	-13,35‰	1,47%	0,14%
2022	14,09	14,47	6,35	16,69%	47,44	1,75%	6,27%	-9,49‰	1,43%	0,03%
2023	15,12	14,46	6,45	14,85%	47,66	1,77%	6,28%	-6,60‰	1,39%	0,11%
2024	16,32	16,54	7,47	13,84%	47,09	1,76%	6,25%	-7,59‰	1,37%	n/a

Извор података: Републички завод за статистику Републике Српске: Општине и градови РС за 2017., 2018., 2019., 2020., 2021., 2022., 2023. и 2024 г., Пројекције броја становника, Привредна комора РС, Извјештаји о реализацији Буџета општине, Стопа незапослености (%) = незапослени/радна снага x 100, Радна снага = запослени+незапослени, Стопа природног прираштаја (%) = Апсолутни природни прираштај (бр.рођених-бр.умрлих)/број становника x 1000,

При оцјењивању степена развијености, најлошије су оцијењени они индикатори који се односе на демографску структуру становништва – густина насељености, стопа природног прираштаја и број ученика у основним школама у односу на укупан број становника. Ови показатељи указују на континуирани тренд смањења броја становника и старења популације, што представља значајну препреку за дугорочни развој. С друге стране, индикатори који се односе на економску активност показују позитиван тренд. Приходи малих и средњих предузећа по становнику порасли су више него двоструко у периоду од 2017. до 2024. године, а буџетски приходи такође биљеже константан раст. Буџетски приходи по становнику повећани су са 374,00 КМ у 2017. години на 747,00 КМ у 2024. години. Ови подаци говоре у прилог томе да постоји финансијски и привредни потенцијал који се може даље развијати. Значајан је и пад стопе незапослености, која је са 37% у 2017. години смањена на 13,84% у 2024. години. Пад стопе незапослености је, иако наизглед охрабрујући индикатор, у великој мјери условљен смањењем броја становника, односно одливом радно способног становништва путем миграција у веће урбане центре и иностранство. Удио општине Нови Град у укупном броју пословних субјеката у Републици Српској биљежи пад, што је у највећој мјери резултат негативних демографских процеса, као и све израженије концентрације становништва и економских активности у већим урбаним центрима. Иако број пословних субјеката у општини Нови Град у апсолутном смислу расте, тај раст је спорији у односу на веће и динамичније средине у Републици Српској, због чега се удио општине у укупној привредној структури Републике Српске смањује. Овакав тренд указује на структуралну неравнотежу у регионалном развоју, гдје већи градови све више апсорбују и становништво и економске активности, док мање општине, попут Новог Града, губе релативни значај у укупној економији Републике Српске.

Подаци о унутрашњим миграцијама показују негативан миграциони салдо у периоду од 2017. – 2024. године. Проценат извршења индикатора је 59,70%, што указује на озбиљне проблеме у задржавању становништва. Званичних података о вањским миграцијама нема, али с обзиром да смо већ неколико деценија свједоци процеса исељавања радно-способног становништва у друге европске и прекоокеанске земље, можемо закључити да је салдо вањског миграционог кретања далеко већи у односу на салдо унутрашњег миграционог кретања. Препоручује се побољшање услова живота и рада на подручју општине, привлачење младих и стручних кадрова кроз стимулативне мјере, и развој стратегија за повратак емиграната и њихово укључивање у локалну заједницу.

Графикон 3: Преглед напретка у остварењу индикатора Стратешког циља 2 (%)

Извори података: „Републички завод за статистику, билтен „Градови и општине 2024.г.“

Као кључна подручја дјеловања за остварење Стратешког циља 2 дефинисана су 4 приоритета:

- **Приоритет 2.1:** Унаприједити јавну инфраструктуру, те квалитет и ефикасност јавних услуга у руралним и урбаним подручјима општине
- **Приоритет 2.2:** Побољшати квалитет и доступност услуга у области образовања, здравствене и социјалне заштите
- **Приоритет 2.3:** Развој културе и спорта, те стварање стимулативног амбијента за развој цивилног сектора
- **Приоритет 2.4:** Ублажити негативне демографске трендове и изградити подстицајно окружење за породицу и младе

3.2.1. Приоритет 2.1: Унаприједити јавну инфраструктуру, те квалитет и ефикасност јавних услуга у руралним и урбаним подручјима општине

Табела 12: Списак индикатора Приоритета 2.1. и њихов статус извршења

Индикатор	Полазна вриједност (2017)	Полазна вриједност 2021	Вриједност 2024	Циљна вриједност (2026)	Проценат извршења 2024/2026
Локална путна мрежа – однос асфалтираних и макадамских/земљаних локалних путева	118,67 km 295,95 km	123,17 km: 136,25 km	132 km, 127,25 km	140 km, 119 km	94,28%
Број корисника услуга Е-управе Општине Нови Град	0	42	60	100	60%

Извори података: Информације о стању локалних путева и улица на подручју општине Нови Град, интерне базе података

Подаци о локалној путној мрежи показују да је однос асфалтираних и макадамских/земљаних локалних путева у 2024.години био 132 km асфалтираних наспрам 127,32 km макадамских и земљаних коловоза. Ово показује побољшање у односу на 2021. годину, односно да је 9 km макадамских/земљаних коловоза асфалтирано. Циљна вриједност за 2026. је 140 km асфалтираних путева (дакле још 12,68 km), са процентом извршења од 94,28% у 2024. Овај тренд указује на позитиван напредак ка побољшању квалитета путне инфраструктуре, али је потребно наставити са интензивним радовима на асфалтирању како би се постигао задати циљ.

Број корисника услуга Е-управе Општине Нови Град порастао је са 42 у 2021. години на 60 у 2024. години, што представља напредак од 42,85%. Циљна вриједност за 2026. годину је 100 корисника, а тренутан проценат извршења циљне вриједности износи 60%. Ово указује на потребу за даљим улагањима у промоцију и унапређење Е-управе како би се подстакло више грађана да користе ове услуге. Побољшање приступа и корисничког искуства, као и едукација становништва о предностима Е-управе, могу допринијети бржем достизању циљне вриједности.

3.2.2. Приоритет 2.2. Побољшати квалитет и доступност услуга у области образовања, здравствене и социјалне заштите

Табела 13: Списак индикатора Приоритета 2.2. и њихов статус извршења

Индикатор	Полазна вриједност (2017)	Полазна вриједност 2021	Вриједност 2024	Циљна вриједност (2026)	Проценат извршења 2024/2026
Проценат предшколске дјеце укључене у предшколско васпитање и образовање и у програм пред полазак у школу	28,99%	29,80%	34,06%	40,00%	85,14%
Укупан број ученика основних и средњих школа	2.627	2.065	1.922	2.270	85,90%
Број становника на 1 љекара	1.335	1.518	1.493	1.000	66,98%
Број корисника сталне и једнократне новчане помоћи	191	275	227	225	99,12%
Број стамбених јединица које су укључене у модел социјалног становања	0	0	0	50	0,00%

Извор: Републички завод за статистику РС, билтени предшколског, основног и средњег образовања, ЈУ Дјечији вртић „Пчелица Маја“, ЈУ Центар за социјални рад Нови Град,

Укљученост предшколске дјеце у васпитно-образовни систем повећана је на 34,06% у 2024. години, што представља 85,14% реализације у односу на циљ за 2026. годину (40%). С обзиром да је проценат дјеце укључене у васпитно-образовни систем још увијек испод циљне вриједности, то захтијева даље јачање капацитета предшколских установа, као и промоцију раног образовања као темеља друштвеног развоја.

С друге стране, укупан број ученика у основним и средњим школама биљежи континуирани пад, са 2.627 у 2017.години на 1.922 у 2024.години, при чему је остварено 85,90% од планираног циља за 2026. годину. Континуирано смањење броја ученика указује на дубљи демографски проблем, који није могуће ријешити само интервенцијама у образовном сектору, већ захтијева мултисекторски приступ, укључујући мјере за подстицање наталитета и задржавање младих породица.

Стање у здравству указује на потребу за кадровским и структурним унапређењима, јер тренутни однос броја становника на једног љекара (1.493) значајно одступа од циљане вриједности (1.000), што може утицати на доступност и квалитет здравствених услуга.

Број корисника сталне и једнократне новчане помоћи је у периоду од 2021-2024.године смањен на 227 у 2024.години (за 17,45%), готово достижући циљну вриједност од 225 (99,12%), што може одражавати побољшање економске стабилности одређених друштвених група.

Од 2017. до 2024. године није било стамбених јединица укључених у модел социјалног становања. Циљна вриједност за 2026. годину је 50 јединица, али тренутно нема извршења са процентом од 0%. Ово указује на потребу за хитним акцијама како би се постигла постављена циљна вриједност, прије свега је неопходно израдити Стратегију социјалног становања општине Нови Град, укључити стамбене јединице у модел социјалног становања, те реализовати кључни стратешки пројекат „Успостављање локалног фонда за подршку рјешавању стамбеног питања младих породица“, којим је планирана успостава фонда, дефинисање услова и видова подршке младим породицама.

3.2.3. Приоритет 2.3. Развој културе и спорта, те стварање стимулативног амбијента за развој цивилног сектора

Табела 14: *Списак индикатора Приоритета 2.3. и њихов статус извршења*

Индикатор	Полазна вриједност (2017)	Полазна вриједност 2021	Вриједност 2024	Циљна вриједност (2026)	Проценат извршења 2024/2026
Број културно-спортских догађања на територији општине (годишње)	40	22	27	27	100%
Број чланова регистрованих спортских и културних организација	1.200 (800+400)	985 (685+300)	731 (558+173)	1.083 (753+330)	67,50%
Број чланова библиотеке, годишње	340	580	1.000	638	156,74%
Број активних ОЦД-а на подручју општине	14	16	19	26	73,08%

Извори података Информација о стању културе на подручју општине Нови Град, Информација о раду спортских клубова и организација на подручју општине Нови Град, Извјештај о пословању и обрачуна ЈУ Народна библиотека Нови Град за 2024.г., интерне базе података

Анализа индикатора показује да је општина Нови Град остварила значајан напредак у појединим областима културног и друштвеног живота, али и да постоје изазови у очувању учешћа грађана у спортским и културним организацијама. Потпуно је остварен циљ у погледу броја културно-спортских догађаја (100%), што говори у прилог континуираном ангажману локалне заједнице на оживљавању јавног простора. Истовремено, импресиван пораст броја чланова библиотеке (156,74% у односу на циљ) указује на растући интерес за културу и образовање, што представља значајан социјални капитал који би требало додатно искористити кроз развој програма неформалног учења и културних манифестација.

С друге стране, пад броја чланова у спортским и културним организацијама на 67,5% у односу на циљану вриједност указује на потребу за системском подршком овим секторима. На овај тренд значајно утичу и негативни демографски процеси, попут депопулације и старења становништва, што додатно сужава базу активних корисника културних и спортских садржаја. Овом доприноси и недовољан напредак у развоју цивилног сектора – број активних организација цивилног друштва (ОЦД) износи 73% од планираног, што и даље представља солидан, али недовољан резултат у контексту унапређења грађанског активизма.

У том смислу, препоручује се доношење посебних програма подршке омладинским, спортским и културним удружењима, као и активна сарадња локалне управе са цивилним

сектором. Такође, неопходно је подстицати умрежавање организација, развој волонтеризма и укључивање маргинализованих група у друштвени живот општине, чиме би се осигурао уравнотежен и одржив развој културног и друштвеног амбијента, упркос демографским изазовима.

3.2.4. Приоритет 2.4. Ублажити негативне демографске трендове и изградити подстицајно окружење за породицу и младе

Табела 15: Списак индикатора Приоритета 2.4. и њихов статус извршења

Индикатор	Полазна вриједност (2017)	Полазна вриједност 2021	Вриједност 2024	Циљна вриједност (2026)	Проценат извршења 2024/2026
Број новорођене дјеце (4-годишњи просјек)	144	158	174	158	110,12%
Средства из Буџета општине усмјерена на мјере пронаталитетне политике (КМ)	94.989,00	101.408,50	264.810,00	208.000,00	127,31%
Проценат суфинансирања трошкова боравка дјеце у вртићу од стране родитеља (по дјетету)	33%	37,8%	28,75%	30%	104,35%

Извори података : „Републички завод за статистику, билтен „Градови и општине 2024.г.“, „Рођени и умрли у Републици Српској 2024“, извјештаји о реализацији Буџета општине Нови Град, Одлуке о утврђивању економске цијене услуге ЈУ Дјечији вртић „Пчелица Маја“ Нови Град

Број новорођене дјеце (4-годишњи просјек) показује позитиван тренд, са повећањем са 144 у 2017.години на 174 новорођенчади у 2024. години, што представља раст од 20,83%. Циљна вриједност за 2026.годину је пажљиво постављена, узимајући у обзир трендове и капацитете општине, а превазилажење овог циља у 2024. години је потврда успјешности мјера које су примјењене у општини у области подршке породицама и рађању дјеце. У наредном периоду је неопходно наставити са подршком и даље усмјеравати ресурсе на одржавање овог тренда, уз истовремено развијање и других мјера које могу унаприједити друштвене и економске услове за породице.

Повећање буџетских издвајања за пронаталитетне мјере на 264.810,00 КМ у 2024. години (што је 127,31% у односу на планирану вриједност за 2026.годину) указује на јасно определијење општинске управе да финансијски подржи породице с дјецом. Истовремено, мјера суфинансирања боравка у вртићу, којом је удио родитеља смањен са 33% на 28,75%, надмашила је циљ и остварила 104,35% реализације, што директно олакшава приступ дјечи предшколским установама и индиректно подстиче запошљавање родитеља, нарочито мајки.

Постојеће мјере су правилно формулисане, циљано усмјерене и у доброј мјери ефикасне, међутим укупни негативни демографски трендови још увијек се не могу преокренути само њима, те је неопходно градити шири, интерсекторски приступ – укључујући становање, запошљавање, здравство и образовање – кроз Програм мјера за унапређење демографске структуре, којим би се обезбиједио систематски и дугорочни приступ рјешавању овог питања.

3.3. Стратешки циљ 3: Очувана животна средина уз рационално коришћење природних ресурса и унапријеђену енергетску ефикасност

Трећи стратешки циљ усмјерен је на очување животне средине, те да се истовремено, у складу са принципима одрживог развоја, таква средина искористи за привредни развој локалне заједнице. Овим циљем обухваћено је и рјешавање кључних еколошких проблема и хидрометеоролошких пријетњи, те коришћење новог приступа и рјешења који се односе на одрживу енергију. Посебна пажња се усмјерава на одлагање отпада, заштиту од природних и других несрећа, те јачање материјалних и људских капацитета, мјере енергетске ефикасности, посебно у јавним објектима и у јавној расвјети. Уз стално настојање да се, алармирањем власти у БиХ и европских институција, отклони опасност негативног еколошког утицаја одлагањем радиоактивног отпада са хрватске стране, фокус у погледу животне средине ће бити на јачању и развоју Парка природе „Уна“.

Табела 16: Списак индикатора Стратешког циља 3 и њихов статус извршења

Индикатор (утицаја)	Полазна вриједност (2017.)	Полазна вриједност (2021.)	Вриједност 2024	Циљна вриједност (2026.)	Проценат извршења 2024/2026 - %
Процијењена материјална штета настала због посљедица климатских промјена и других несрећа (4-годишњи просјек) (KM)	1.100.000,00	453.333,33	6.844.919,74	250.000,00	3,65%
Спријечена изградња Центра за збрињавање радиоактивног отпада на Трговској гори	НЕ	НЕ	НЕ	ДА	0,00%
% домаћинстава у општини који имају квалитетно регулисано водоснабдијевање	40,22%	48,78%	53%	55%	96,36%
Удио домаћинстава обухваћено организованим одвозом отпада, %	49,48%	53,69%	59,25%	70%	84,64%
% домаћинстава у општини која су прикључена на канализациону мрежу	32,98%	33,40%	33,40%	50%	66,80%

Извори података: Републички завод за статистику, билтен „Градови и општине 2023.г.“, Извјештај КП „Комус“ ад Нови Град, Извјештај КП „Водовод и канализација“ ад Нови Град, Информација о раду Комисије за евиденцију и процјену штете на објектима настале усљед елементарних непогода – земљотреса на подручју општине Нови Град, Информација о раду Комисије за процјену штете настале усљед елементарне непогоде – поплаве на подручју општине Нови Град, Извјештај о раду Комисије за процјену штете настале усљед елементарне непогоде-поплаве на подручју општине Нови Град, Извјештај о раду Комисије за процјену штете настале усљед елементарне непогоде-поплаве на подручју општине Нови Град

Процијењена материјална штета настала због посљедица климатских промјена и других несрећа (4-годишњи просјек) показала је значајан пораст са 1.100.000,00 KM у 2017.години на 6.844.919,74 KM у 2024. години, што је за преко 6 пута више. Овај нагли пораст посљедица је све учесталијих елементарних непогода, прије свега поплава које у континуитету погађају подручје општине Нови Град. Нарочито се издвајају бујичне поплаве из 2022. године, које су, након катастрофалних поплава из 2014.године, произвеле највећи обим штете са озбиљним посљедицама по објекте, путну инфраструктуру и пољопривредна добра. Циљна вриједност овог индикатора за 2026. годину постављена је на ниво од 250.000,00 KM (четворогодишњи просјек), што указује на потребу за снажним улагањима у превенцију, заштиту и адаптацију на климатске ризике. Узимајући у обзир остварене вриједности у 2024.години, проценат извршења овог циља износи свега 3,65%, што алармантно указује на хитност и значај системског приступа управљању ризицима од природних непогода. Редовно одржавање постојећих и изградња нових инфраструктурних објеката за заштиту од елементарних непогода и других несрећа представља основни предуслов за успостављање адекватних мјера заштите. Пројекат „Санација и реконструкција препумпне станице „Град“ у Новом Граду“, који је у току, има за циљ смањење ризика од поплава и значајно ће допринијети заштити урбаног језгра општине од климатски изазваних поплава и других елементарних непогода. Међутим, с обзиром на изражену изложеност руралних подручја, посебно пољопривредних површина, ризику од бујичних поплава, неопходно је планирати и реализацију комплементарних мјера као што су изградња и санација система за одводњавање, противбујичних баријера и насипа, чиме би се унаприједила отпорност пољопривредне производње и умањиле потенцијалне економске штете.

Спријечена изградња Центра за збрињавање радиоактивног отпада на Трговској гори је индикатор који показује да до 2024. године није дошло до напретка, а циљ за 2026. годину је да се изградња спријечи. Република Хрватска је одложила изградњу Центра за збрињавање радиоактивног отпада на Трговској гори до 2028.године, међутим од исте није одустала, те су потребне хитне и конкретне мјере да би се овај циљ остварио, јер је спречавање изградње кључно за заштиту здравља и безбједности локалног становништва.

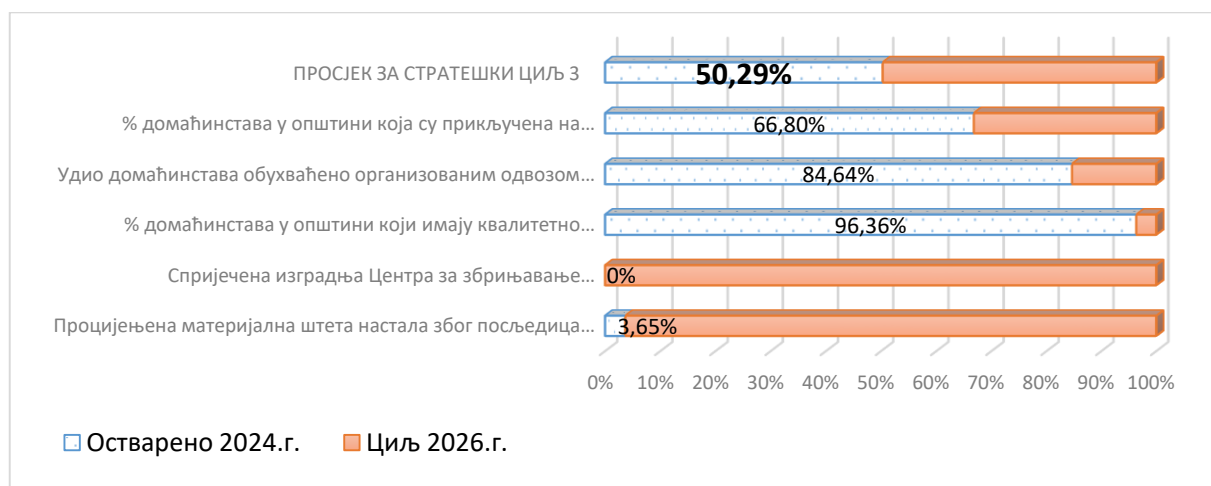
Проценат домаћинстава у општини који имају квалитетно регулисано водоснабдијевање питком водом порастао је са 40,22% у 2017. години на 53% у 2024. години, што је раст од 12,78%. Циљ за 2026. годину је 55%, а проценат извршења је 96,36%. Ово указује на добар напредак у

побољшању водоснабдевања, али и на потребу за додатним напорима да би се достигла циљна вриједност и обезбиједило квалитетно водоснабдијевање за још већи број домаћинстава.

Удио домаћинстава обухваћено организованим одвозом отпада порастао је са 49,48% у 2017. години на 59,25% у 2024. години, што је раст од 9,77%. Циљ за 2026. годину је 70%, а проценат извршења је 84,64%. Овај индикатор показује позитиван тренд, али указује и на потребу за већим ангажовањем и повећањем финансијских и техничких улагања у ширење мреже за одвоз отпада, како би се постигла постављена циљна вриједност.

Укупна дужина канализационе мреже на подручју општине је 23.036 метара и обухвата око 70% градског подручја и већи дио насеља Сводна. У току 2017. године је изграђен канализациони систем у насељеном мјесту Сводна за око 130 домаћинстава, а до краја 2018. године на овај канализациони систем је прикључено 38 домаћинстава. Од тада није било улагања у ширење канализационе мреже, па стопа прикључености стагнира на 33,40%. Главни узрок оваквог застоја је ограниченост финансијских ресурса општине, с обзиром да се ради о веома скупим и технички комплексним пројектима, чија реализација захтијева значајна капитална улагања. Иако општина већ посједује израђену техничку документацију за поједине канализационе системе, недостатак средстава онемогућава отпочињање радова и проширење мреже. Ово указује на потребу за активнијим приступом ка обезбјеђивању екстерног финансирања – кроз државне програме, међународне фондове и механизме прекограничне сарадње – као и на потребу да канализациона инфраструктура буде третирана као приоритетна компонента одрживог локалног развоја.

Графикон 4: Преглед напретка у остварењу индикатора Стратешког циља 3 (%)

Извори података: Републички завод за статистику, билтен „Градови и општине 2023.г.“, Извјештај КП „Комус“ ад Нови Град, Извјештај КП „Водовод и канализација“ ад Нови Град, Информација о раду Комисије за евиденцију и процјену штете на објектима настале услед елементарних непогода – земљотреса на подручју општине Нови Град, Информација о раду Комисије за процјену штете настале услед елементарне непогоде – поплаве на подручју општине Нови Град, Извјештај о раду Комисије за процјену штете настале услед елементарне непогоде-поплаве на подручју општине Нови Град, Извјештај о раду Комисије за процјену штете настале услед елементарне непогоде-поплаве на подручју општине Нови Град

3.3.1. Приоритет 3.1: Унаприједити систем заштите и спашавања од природних катастрофа и других несрећа

Табела 17: Списак индикатора Приоритета 3.1. и њихов статус извршења

Индикатор	Полазна вриједност (2017)	Полазна вриједност 2021	Вриједност 2024	Циљна вриједност (2026)	Проценат извршења 2024/2026
Реализована буџетска средства за набавку постројења и опреме за ТВСЈ и ЦЗ годишње (КМ)	1.251,00	33.982,00	100.837,00	100.000,00	101%
Број пријављених инцидената уједа паса-годишње	14	17	13	0	0%
Број интервенција ТВСЈ, годишње	98	100	150	50	33,33%

Извори података: Републички завод за статистику, билтен „Градови и општине 2024.г.“, Одјељење за привреду и пољопривреду

Подаци показују да су реализована буџетска средства за набавку опреме значајно повећана, те су у 2024. години реализована средства у износу од 100.837,00 KM, што представља прекорачење циљног износа од 100.000,00 KM са процентом извршења од 101%.

Број пријављених инцидената уједа паса има негативан тренд, с тим да број у 2024. години (13) показује смањење у односу на 2021. годину (17), иако циљ за 2026. годину подразумијева смањење на 0 инцидената. Ово указује на потребу за додатним мјерама превенције и контроле, као што су едукација грађана и боља контрола власника паса.

Пораст броја интервенција ТВСЈ указује на потребу за бољим управљањем и превентивним мјерама како би се смањио број интервенција у будућности.

3.3.2. Приоритет 3.2: Ефикасно управљање отпадом и енергијом

Табела 18: Списак индикатора Приоритета 3.2. и њихов статус извршења

Индикатор	Полазна вриједност (2017)	Полазна вриједност 2021	Вриједност 2024	Циљна вриједност (2026)	Проценат извршења 2024/2026
Израђен план управљања отпадом на одручју општине	Не	Не	Не	Да	0%
Удио домаћинстава обухваћено организованим одвозом отпада, %	49,48%	53,69%	59,25%	70%	84,64%
Количина комуналног отпада који се организовано прикупља и збрињава (годишње)	4.155 t	4.765 t	4.746 t	5.885 t	80,65%
Годишња издвајања из буџета за јавну расвјету (KM)	152.419,00	187.422,00	342.250,00	59.000,00 (Процена на основу Студије изводљивости за инсталацију нових ЕЕ система јавне расвјете, сценарио 1)	17,24%
Број спроведених информативних и промотивних кампања о енергетској ефикасности и обновљивим изворима енергије на подручју општине	0	0	1	1	100%

Извори података: Акциони план одрживог управљања енергијом и прилагођавања климатским промјенама (SECAP) Општине Нови Град за период до 2030. године, Извјештај КП „Комус“ ад Нови Град, Извјештај КП „Водовод и канализација“ ад Нови Град, извјештаји о реализацији Буџета општине Нови Град

Израда плана управљања отпадом на подручју општине није остварена до 2024. године, са тренутним процентом извршења од 0%. Овај недостатак указује на значајан проблем у планирању и потребу за хитним акцијама како би се успоставио ефикасан систем управљања отпадом.

Удио домаћинстава обухваћених организованим одвозом отпада порастао је са 53,69% у 2021. на 59,25% у 2024. години, што представља раст од 5,56 %. Циљна вриједност за 2026. годину је 70%, са тренутним процентом извршења индикатора од 84,64%. Овај позитиван тренд указује на унапређење услуга одвоза отпада, али су потребни додатни напори како би се постигла циљна вриједност. Препорука је да се настави са проширењем мреже и даље побољшава организација одвоза отпада како би се постигли циљеви.

Количина комуналног отпада који се организовано прикупља и збрињава остала је скоро непромијењена, са 4.751 тона у 2021. на 4.746 тона у 2024. години, што представља незнатан пад од 0,11%. Циљна вриједност за 2026. годину је 5.885 тона, са тренутним процентом извршења индикатора од 80,64%. Ово указује на потребу за додатним напорима у унапређењу система за прикупљање и збрињавање отпада, уз акценат на повећање количине отпада који се правилно третира.

Годишња издвајања из буџета за јавну расвјету порасла су са 187.422,00 KM у 2021. на 342.250,00 KM у 2024. години, што представља раст од 82,61%. Циљна вриједност за 2026. годину је 59.000,00 KM, са тренутним процентом извршења од 17,24%. Овај значајан пораст издвајања указује на повећане трошкове и потребу за хитним мјерама реконструкције комплетне јавне расвјете како би иста била што енергетски ефикаснија. Због тога што пројекти енергетске ефикасности захтјевају и значајна финансијска средства, у наредном периоду се предлаже разматрање финансирања пројеката енергетске ефикасности по ESCO (Energy Service Company) моделу, који не захтијева додатне општинске финансијске ресурсе или кредитна задужења, већ се

инвестиција отплаћује из уштеда. Према овом моделу, Општина путем јавне набавке, а на основу Студије изводљивости или енергетског аудита, бира ESCO компанију са којом потписује уговор на одређено вријеме, и у којем ESCO компанија гарантује нижи ниво трошкова у односу на досадашње трошкове и на тај начин преузима финансијски ризик за ову инвестицију. ESCO компанија улаже властита средства, а своју услугу наплаћује кроз остварене уштеде. Корисник (Општина) захваљујући оствареним уштедама, исплаћује ESCO компанији уложена средства за услуге. Након отплате услуге, Општина задржава проведена рјешења и наставља остваривати уштеде. По ESCO моделу могу се финансирати пројекти јавне расвјете, пројекти реконструкције јавних зграда кроз побољшање изолације, замјену прозора и врата и модернизацију система гријања и хлађења, инсталација соларних панела на јавним зградама, и др. Изабрана ESCO компанија врши комплетну реализацију пројекта: пројектовање, управљање радовима и опремом, пуштање у рад и одржавање, праћење и верификација уштеда и др.

У оквиру пројекта „Декарбонизација у стамбеном сектору Босне и Херцеговине“, који финансира Шведска, одржана је инфо-сесија чији је циљ био подизање свијести грађана о значају енергетске ефикасности, смањењу емисије штетних гасова, као и о цијелом низу позитивних ефеката на друштво које са собом доноси иницијативе и инвестиције уложене у одрживи развој. Промоција енергетске ефикасности код грађана је кључна за смањење трошкова енергије, побољшање животне средине и подршку одрживом развоју. Да би се постигли ови циљеви, неопходно је спровести свеобухватне активности као што су образовне кампање, финансијски подстицаји, модернизација јавних система, укључивање заједнице и подстицање усвајања нових технологија. Информисање грађана о предностима енергетске ефикасности, пружање финансијских и техничких подршки, као и успостављање система мониторинга, могу значајно допринијети већој свијести и примјени мјера енергетске ефикасности у свакодневном животу.

3.3.3. Приоритет 3.3: Побољшати јавни систем водоснабдијевања, систем сакупљања, одвођења и третмана комуналних отпадних вода и квалитета вода

Табела 19: Списак индикатора Приоритета 3.3. и њихов статус извршења

Индикатор	Полазна вриједност (2017)	Полазна вриједност 2021	Вриједност 2024	Циљна вриједност (2026)	Проценат извршења 2024/2026
% губици воде	40%	35%	32%	30%	93,75%
Укупан број прикључака на јавну водоводну мрежу	5.374	6.148	6.512	7.000	93,03%
% домаћинстава у општини која су прикључена на канализациону мрежу	32,98%	33,4%	33,4%	50%	66,80%

Извори података: КП „Водовод и канализација“ Нови Град

Анализа индикатора у сектору водоснабдијевања и одвођења отпадних вода показује континуирано унапређење у домену јавне водоводне мреже, али и стагнацију у развоју канализационе инфраструктуре. Губици воде су смањени са 40% (2017) на 32% (2024), што је 93,75% реализације у односу на циљ од 30% до 2026. године – овај тренд указује на побољшано техничко управљање и одржавање система, и представља значајан напредак у смањењу губитака и повећању ефикасности. Позитиван тренд биљежи и број прикључака на јавну водоводну мрежу, који је порастао са 5.374 (2017) на 6.512 (2024), што је 93,03% реализације циља од 7.000, што указује на ширење доступности водоводне мреже.

Насупрот томе, проценат домаћинстава прикључених на канализациону мрежу стагнира на 33,4% од 2018. године, што је 66,8% реализације у односу на циљ од 50%. Главни узрок овог застоја лежи у високим трошковима и сложености пројекта изградње канализационе инфраструктуре, као и у недостатку финансијских средстава, упркос постојању израђене техничке документације за поједине дионице.

Ови подаци указују на потребу да се у наредном периоду приоритетно обезбиједи екстерни извори финансирања и интензивира сарадња са вишим нивоима власти и донаторима, како би се смањио јаз између водоводне и канализационе покривености, што је предуслов за унапређење јавног здравља и одрживог развоја.

3.3.4. Приоритет 3.4: Ефикасно управљање простором, јавном имовином и животном средином

Табела 20: Списак индикатора Приоритета 3.4. и њихов статус извршења

Индикатор	Полазна вриједност (2017)	Полазна вриједност 2021	Вриједност 2024	Циљна вриједност (2026)	Проценат извршења 2024/2026
Проценат случајева нелегалне градње	50	45	40	0%	0,00%
Проценат објеката који се користе без употребне дозволе	52	48	40	0%	0,00%
Израђена стратегија управљања јавном имовином	Не	Не	Да	Да	100%
Број општинских ажурних просторно-планских докумената	7	1	2	3	66,67%

Извори података: Информација о стању бесправне градње на територији општине Нови Град

Проценат случајева нелегалне градње смањен је са 50% у 2017. на 40% у 2024. години, али нису постигнута значајна побољшања у односу на циљ, што указује на потребу за додатним мјерама и ефикаснијим контролама. Проценат објеката који се користе без употребне дозволе такође је смањен, са 52% у 2017. на 40% у 2024. години, што указује на потребу за јачом регулацијом и контролом како би се осигурало да сви објекти имају потребне дозволе. Препорука је да се у наредном периоду интензивирају инспекцијске активности, те да се ради на јачању свијести јавности о важности добијања свих потребних дозвола.

Стратегија управљања јавном имовином је израђена у 2023. години, што представља остварење циљне вриједности за 2026. годину са процентом извршења од 100%. Ово указује на значајан напредак у управљању јавном имовином и постављање основа за боље коришћење и управљање јавним ресурсима.

Број ажурних просторно-планских докумената порастао је са 1 у 2021. на 2 у 2024. години, а циљна вриједност за 2026. годину је 3, са тренутним процентом извршења од 66,66%. Овај напредак указује на побољшање у просторно-планском планирању, али су потребни додатни напори како би се достигла циљна вриједност. Просторни план Општине Нови Град за период од 2009-2039. године је усвојен 29.11.2018. године. Већина просторних докумената општине Нови Град је истекла, те им је потребна ревизија, а такође је потребна и израда нових регулационих планова за 3 насеља, те израда Просторног плана посебне намјене за Парк природе „Уна“.

4. Преглед напретка у реализацији мјера, у складу са постављеним индикаторима

РЕДНИ БРОЈ И НАЗИВ МЈЕРЕ	Индикатори мјере	Полазне вриједности (2021)	Вриједност 2024	Циљне вриједности (2026)
Мјера 1.1.1. Унапређење предузетничке инфраструктуре	Проценат инфраструктурне опремљености Индустријске зоне „Пољавнице“	50%	51%	70%
	Површина индустријске зоне „Пољавнице“ обухваћене регулационим планом (ha)	17	17	75
	Број активних предузећа у ИЗ „Пољавнице“	20	21	35
	Број запослених у предузећима лоцираним у индустријској зони „Пољавнице“	400	480	700
Мјера 1.1.2. Подршка оснивању и развоју привредних друштава и предузетничких радњи	Реализовани општински подстицаји за развој сектора МСП и самозапошљавање годишње, (4-годишњи просјек) (KM)	50.423,00 (2018-2021)	54.425 (2020-2024)	160.000,00 (2022-2026)
	Број предузећа која користе систем подстицаја из Буџета општине (4-годишњи просјек)	10	5	25
	Број подржаних жена предузетница/ власница/ директорица (4-годишњи просјек)	4	3	10
	Број отворених предузетничких радњи током године	62	66	75
	Број незапослених лица која су покренула бизнис	4	5	10

Мјера 1.1.3. Промоција инвестиционих потенцијала општине	Број привредних субјеката посјећених у оквиру програма постинвестиционе подршке у току године	5	6	10
	Број промотивних догађаја на којима су квалитетно представљени потенцијали општине	2	3	5
	Број израђених/ажурираних двојезичких примјерака промотивних летака	4	4	4
	Број организованих пословних сусрета дијаспоре годишње	1	1	1
	Број страних инвеститора на подручју општине	16	16	20
Мјера 1.2.1. Унапређење туристичке понуде креирањем привлачних туристичких производа заснованих на природи, спортско- рекреативним садржајима, култури и наслеђу	Број регистрованих објеката/лежаја за пружање услуге смјештаја у кућама за одмор, апартманима и собама за изнајмљивање	19 објеката/ 107 лежаја	40 објекта/ 212 лежаја	50 објеката/ 280 лежаја
	Број објеката/лежаја за пружање услуге смјештаја у хотелима, мотелима и хостелима	2 објекта/ 52 лежаја	2 објекта/ 52 лежаја	3 објекта/ 110 лежаја
	Број ауто/рафтинг кампова на подручју општине	0	0	1
	Израђена пројектно-техничка документација за развој нових туристичких микролокација на подручју општине годишње	Не	Не	Да
	Број реализованих инфраструктурних пројеката изградње /уређења туристичких микролокација на подручју општине у туризму (годишње)	0	0	2
	Покривеност туристичком сигнализацијом	60%	70%	100%
	Број центара за интерпретацију и продају локалних пољопривредних производа и традиционалних рукотворина -Кућа Поткозарја и Подгрмеча	0	1	1
	Израђена Стратегија развоја туризма са маркетинг стратегијом и интерпретацијским планом	Не	Не	Да
Мјера 1.2.2. Унапређење дестинацијског маркетинга и менаџмента	Број новосертификованих туристичких водича, скипера, спасилаца, планинара, рибочувара, ловочувара и сл.	0	0	25
	Број израђених урбанистичко-планских докумената за подручја од значаја за развој туризма	0	0	2 (Уна, Љешљани)
	Осмишљен модел подстицаја за пружаоце услуга у туризму	Не	Да	Да
	Реализовани подстицаји у туризму (КМ)	0	0	50.000,00
	Годишња производња млијека /број фарми, годишње (петогоишњи просјек)	3.745.380 литара/56 фарми (2017-2021)	4.206.443 I /56 фарми (2024)	4.500.000 литара/67 фарми (2022-2026)
Мјера 1.3.1. Повећање обима и продуктивности пољопривредне производње	Површина на којој је заступљена ратарска производња (ha)	9.300	5.240	12.000
	Површина на којој је заступљена повртларска производња (ha)	1.500	1.500	2.000
	Површина на којој је заступљена воћарска производња (ha)	38	40	45
	Број кошница на подручју општине/годишња количина произведеног меда	3.836/40	4.246/43	4.600/50
	Површина под пластеницима (ha)	1,2	1,5	1,5
	Годишња производња краставаца корнишона (t)	500	81,19	600
	Број органских произвођача	1	1	2
	Број локација за наводњавање за које је израђена пројектна документација	2	2	2
Мјера 1.3.2. Повећање конкурентности и развој ланаца вриједности у пољопривредно- прехранбеном сектору	Износ реализованих општинских подстицаја за биљну производњу, годишње, (КМ)	77.694,00	61.654,19	150.000,00
	Износ реализованих општинских подстицаја за сточарску производњу –годишње (КМ)	80.710,00	84.576,33	150.000,00
	Број спроведених едукација за пољ.произвођаче на годишњем нивоу	5	5	10
	Број подржаних пољ.сајмова/изложби (на подручју општине)	1	3	2
	Број активних пољопривредних задруга	4	4	11

Мјера 2.1.1. Изградња и реконструкција саобраћајне инфраструктуре	Укупно реализована средства у изградњу и реконструкцију путева,улица и мостова годишње (KM/4-годишњи просјек)	1.387.268,00	1.847.588,06	1.500.000,00
	Укупна дужина свих путева на подручју Општине (km)	536,62	596,7	570
	Реконструисан мост преко ријеке Уне	Не	Не	Да
Мјера 2.1.2. Јачање капацитета локалне управе и мјесних заједница	Број пројеката /иницијатива имплементираних од стране савјета МЗ	0	0	5
	Број нових услуга електронске управе	0	0	3
	Број уведених софтверских рјешења у рад општинске управе	3	3	6
	Износ утрошених средстава у набавку рачунарске опреме за потребе општинске управе и мјесних заједница, годишње (KM)	5.202,49	9.555,22	20.000,00
	Редизајн званичних општинских web страница и увођење нових функционалности– корисници у средишту, нагласак на услугама	Не	Да	Да
	Утврђена нова визија МЗ-а и прилагођен регулаторни оквир у сврху оснаживања МЗ-а и реализације нове визије (Пројекат „Јачање улоге мјесних заједница у БиХ“)	Не	Да	Да
Изградња и реконструкција образовне инфраструктуре	Број дјеце која нису примљена у дјечији вртић због попуњености капацитета	34	11	0
	Број обновљених /адаптираних школских и предшколских објеката	0	2	10
	Број опремљених радионица/кабинета за практичну наставу	0	2	10
Мјера 2.2.2.2 Усклађивање образовних програма са захтјевима тржишта рада (успостава и развој институционалне сарадње између привредника, образовних институција и општине)	Број ученика и студената који се стипендирају из буџета Општине годишње	120 (56+64)	92 (43+49)	150 (71+79)
	Број уведених нових занимања са пратећим програмима према потребама МСП у посљедњих 5 година	9	3	13
	Број послодаваца код којих се изводи практична настава	0	6	5
	Проценат ученика који реализују практичну наставу код послодаваца (%)	0	2,4	20
	Број образовних програма за одрасле	5	6	10
	Израђен локални план запошљавања	Не	Не	Да
Мјера 2.2.3. Развој примарне здравствене заштите	Број пружених услуга (прегледа) у ЈЗУ Дом здравља	141.661	123.337	148.744
	Број одржаних едукативних радионица за становништво о значају превенције здравља	4	9	14
	Број набављених медицинских апарата	2	11	7
	Број здравствених радника са високом стручном спремом у ДЗ Нови Град (општа медицина, специјалисти, стоматолози, стручни сарадници медицинске струке)	18	19	22
	Објекат ЈЗУ Дом здравља адаптиран у складу са стандардом ЕЕ	Не	Не	Да
	Израђена стратегија социјалног становања општине Нови Град	Не	Не	Да
Мјера 2.2.4 Подршка рањивим категоријама становништва	Израђен Акциони план јачања система социјалне заштите и инклузије на подручју општине Нови Град	Не	Не	Да
	Израђен Gender акциони план за равноправност полова на подручју општине Нови Град 2023-2026	Не	Да	Да
	Број изграђених зграда социјалног становања	0	0	1
	Износ средстава дозначених из Буџета општине удружењима од инетерса годишње (KM)	242.620,50	311.605,00	300.000,00
	Број волонтера ангажованих на пружању помоћи друштвено рањивим групама	0	15	30
	Формално-правна регистрација Дневног центра за дјецу у ризику	Не	Не	Да
	Број запослених стручних радика у Дневном центру за дјецу у ризику		0	3
	Број проширених права у социјалној заштити на подручју општине	2	3	6

Мјера 2.3.1. Развој културе и спорта на подручју општине	Број обновљених спортских терена и спортских објеката	0	1	5
	Објекат биоскопа реконструисан	Не	Не	Да
	Површина функционалног простора Библиотеке (м²)	142	142	300
	Број библиотечких јединица у Библиотеци	26.833	31.170	30.000
	Расходи за културно спортске и друге манифестације из буџета општине годишње 4-годишњи просјек (КМ)	55.511,00	144.945,00	70.000,00
	Стипендије за талентоване младе спортисте из буџета општине годишње (КМ)	4.000,00	0	10.000,00
	Грантови спортским организацијама и клубовима из буџета општине годишње -4-годишњи просјек (КМ)	239.719,00	410.950,00	270.000,00
	Број спортских клубова финансираних из буџета општине	14	18	17
	Период важења Програма развоја спорта	2019-2023	2019-2023	2024-2028
	Прибављена грађевинска и употребна дозвола за објекат Спортске дворане	Не	Не	Да
	Реконструисан кров на објекту спортске дворане	Не	Не	Да
	Санитан паркет у објекту спортске дворане	Не	Не	Да
	Израђена пројектна документација за реконструкцију гријања у објекту спортске дворане	Не	Не	Да
	Износ реализованих средстава из Буџета општине годишње за финансирање пројеката омладинских организација- (КМ)	6.325,00	5.000,00	15.000,00
Мјера 2.3.2. Подршка програмима за унапријеђење положаја дјете и младих	Период важења Омладинске политике	2019-2023	2019-2023	2024-2028
	Грант за реализацију локалне волонтерске политике из буџета општине годишње	2.162,50	2.250,00	5.000,00
	Број реализованих пројеката Омладинске банке годишње	26	30	30
	Број реализованих пројеката невладиних и омладинских организација годишње	3	2	6
	Број покренутих микробизниса младих	0	3	2
	Износ реализованих средстава из Буџета општине за финансирање пројеката невладиних организација годишње (КМ)	7.750,00	7.000,00	15.000,00
Мјера 2.3.3. Подршка за рад и дјеловање локалних организација цивилног друштва	Број имплементираних пројеката формалних и неформалних група грађана и ОЦД-а	36	32	50
	Дигитална демократија- постављена паметна клупа с циљем формирања јединствене online мреже између невладиних организација и других циљаних група (Пројекат „ЛИНК за сарадњу“)	Не	Да	Да
	Формиран Фонд за подршку рјешавању стамбеног питања младих породица (КМ)	0	0	100.00,00
Мјера 2.4.1. Провођење мјера популационе политике	Израђен Програм подршке рјешавању стамбеног питања младих породица	Не	Не	Да
	Број корисника Фонда	0	0	20
	Формиран Одбор за популациону политику као стручно савјетодавно тијело Скупштине општине Нови Град	Не	Не	Да
	Средства из Буџета општине усмјерена на мјере пронаталитетне политике (КМ)	94.989,00	264.810,00	208.000
	Број изграђених/ реконструисаних препумпних станица	0	0	4
Мјера 3.1.1. Редовно одржавање постојећих и изградња нових инфраструктурних објеката за заштиту од елементарних непогода и других несрећа	Број регулисаних корита површинских водотокова	3	3	4
	Број громобрана са уграђеним радиоактивним изотопом на подручју општине	4	0	0
	Број санираних клизишта на подручју општине	0	1	2
	Израђена студија за пречишћивач отпадних вода у ИЗ „Пољавнице“	Не	Не	Да
	Број набављених специјализованих возила заштите и спасавања	0	0	1
	Број новонабављених комплета личне опреме у складу са ватрогасним стандардима	0	10	10
Мјера 3.1.2. Јачање локалних капацитета заштите и спасавања	Број новонабављених комплета личне опреме за потребе ЦЗ	0	100	100
	Број обучених припадника ЦЗ и ТВСЈ	0	100	100

Мјера 3.1.3. Успостављање ефикасног и хуманог система за управљање популацијом паса луталица који ће осигурати сигурност и задовољство грађана	Израђен План збрињавања паса луталица на подручју општине Нови Град	Не	Не	Да
	Проценат збринутих у односу на укупан број невластничких паса на подручју општине (процјена)	50%	35%	80%
	Број збринутих паса луталица смјештањем у склоништа и удомљавањем (годишње)	57	27	100
	Реализована буџетска средства за збрињавање животиња годишње (КМ)	3.168,00	3.610,33	>6.000,00
	Број кампања о значају стерилизације паса	0	0	2
Мјера 3.1.4. Унапређење експертске и правне борбе против изградње Центра за збрињавање РАО на Трговској гори	Склопљен међуопштински споразум на нивоу слива ријеке Уне, по питању заштите животне средине борбе против изградње центра за збрињавање РАО на Трговској гори	Не	Да	Да
	Израђена студија у вези психосоцијалних и економских аспеката изградње за збрињавање РАО на Трговској гори	Не	Не	Да
	Израђена студија у вези безбједоносних аспеката изградње за збрињавање РАО на Трговској гори	Не	Да	Да
	Број објава у БиХ медијима у вези борбе против изградње Центра за збрињавање РАО на Трговској гори (видео материјал, интервјуи, репортаже, чланци сл.)	0	194	50
Мјера 3.2.1. Унапређење капацитета за збрињавање чврстог отпада и рециклажу	% домаћинстава у руралним насељима обухваћен системом организованог прикупљања отпада	16	15	>40
	Дефинисана локација за формирање трансфер станице, за одвожење отпада на планирану Регионалну депонију у Приједору	Не	Не	Да
	Количина селективно прикупљеног и продатог отпада, t/годишње	100	88	1000
	Израђен План управљања отпадом општине	Не	Не	Да
Мјера 3.2.2. Подршка кориштењу обновљивих извора енергије и енергетске ефикасности	Број ЛЕД лампи у односу на укупан број лампи у систему јавне расвјете	287/2144	1.150/2.144	870/2144
	Израђена студија предизводљивости за развој система даљинског гријања у Новом Граду	Не	Не	Да
	Број постављених соларних клупа и стабала	0	1	5 (3+2)
	У Правилник о јавним набавкама општине уврштен критеријум „зелене јавне набавке“ као инструмент заштите животне средине	Не	Да	Да
	Израђена пројектна документација за реконструкцију и енергетску обнову зграде Општине	Не	Не	Да
Мјера 3.3.1 Развој система водоснабдијевања	Број израђених нових пројеката водоснабдијевања	0	1	10
	Број реализованих пројеката водоснабдијевања	0	4	10
	% домаћинстава у општини који имају квалитетно регулисано водоснабдијевање питком водом	48,78	52	60
Мјера 3.3.2. Развој система збрињавања и пречишћавања отпадних вода	km новоизграђене канализационе мреже	0	0	15
	km реконструисане канализационе мреже	0	0	20
	Број домаћинстава прикључених на канализациону мрежу	2.500	3.198	3.000
	Израђен пројекат анализе исплативости и могућности раздвајања површинских и отпадних вода са аспекта изградње пречишћивача	Не	Не	Да
	Број израђених нових пројеката за изградњу/реконструкцију канализационе мреже	0	0	10
	Израђена анализа постојећег стања септичких и осочних јама	Не	Не	Да
	Израђена анализа система одводње отпадних вода на подручју општине и план мјера за приоритетне локације	Не	Не	Да
Мјера 3.4.1. Ажурирање и израда просторно-планске документације и спречавање нелегалне градње	Ажурирани и усвојени регулациони планови за подручје ИЗ Пољавнице, подручја "Бања Љешљани"	Не	Не	Да
	Израђен и усвојен просторни план посебне намјене –Парк природе „Уна“	Не	Не	Да
	Број спроведених кампања против нелегалне градње	0	0	1

Мјера 3.4.2. Успостава система за стратешко управљање јавном имовином	Израђен План управљања имовином Општине Нови Град,	Не	Да	Да
	Број донесених/ ажурираних аката у вези успостава система за стратешко управљање јавном имовином	0	2	10
	Израђена стратегија развоја ГИС-а општине	Не	Не	Да
	Успостављене евиденције, базе података и регистри имовине са релевантним, потпуним и поузданим подацима и информацијама- Регистар имовине	Не	Не	Да
	Успостављен систем контроле, анализирања и извјештавања о управљању имовином	Не	Не	Да
	Примици Буџета општине за нефинансијску имовину—КМ	87.885,00	975.883,00	105.000,00
Мјера 3.4.3. Промоција и заштита природних добара и одрживо кориштење ресурса	Израђен ЛЕАП општине	Не	Не	Да
	Израђена студија инвентаризације (пописа) биолошке разноврсности (фауне, флоре и станишта) у сливу Уне	Не	Не	Да
	Број публикација, брошура и инфо табли о природним добрима	0	2	10
	Број истраживања који штите, промовишу и чине доступном природна добра	0	0	2
	Број реализованих пројеката изградње/обнове зелене инфраструктуре	0	0	5
	Број нових парковских стабала и алејног дрвећа, ком	0	5	300

5. Преглед планираних и остварених финансијских средстава у 2024.години

Стратешки циљ/ Приоритет/Мјера	Планирано 2024 (КМ)			Реализовано 2024 (КМ)			% Реализа- ције
	Буџет	Екстерни извори	Укупно	Буџет	Екстерни извори	Укупно	
Стратешки циљ 1 КОНКУРЕНТНА ЛОКАЛНА ЕКОНОМИЈА КРОЗ ИНТЕНЗИВИРАЊЕ ПРОИЗВОДЊЕ И ПОВЕЋАЊЕ ЗАПОСЛЕНОСТИ	640.755	1.420.000	2.060.755	492.270,41	3.106.803,41	3.599.073,82	174,65%
1.1. Приоритет: Побољшати капацитете и конкурентност малих и средњих предузећа, уз сталан раст запослености	123.889	410.000	533.889	108.308,33	207.460,46	315.768,79	59,14%
1.1.1.Мјера: Унапређење предузетничке инфраструктуре	0	400.000	400.000	52.289,43	0	52.289,43	13,07%
1.1.2.Мјера: Подршка оснивању и развоју привредних друштава и предузетничких радњи	102.200	0	102.200	32.217,90	197.460,46	229.678,36	224,73%
1.1.3. Мјера: Промоција инвестиционих потенцијала општине	21.689	10.000	31.689	23.801	10.000	33.801	106,66%
1.2. Приоритет: Позиционирати општину Нови Град као дестинацију за одмор и рекреацију на отвореном развојем интегрисане и препознатљиве туристичке понуде	183.016	0	183.016	158.629	0	158.629,00	86,67%

1.2.1 Мјера: Унапређење туристичке понуде креирањем привлачних туристичких производа заснованих на природи, спортско-рекреативним садржајима, култури и наслеђу	25.000	0	25.000	0	0	0	0%
1.2.2 Мјера: Унапређење дестинацијског маркетинга и менаџмента	158.016	0	158.016	158.629	0	158.629	100,39%
1.3. Приоритет: Унаприједити производњу уз постизање већег степена интензивности и продуктивности у пољопривредној производњи	333.850	1.010.000	1.343.850	225.333,08	2.899.342,95	3.124.676,03	232,52%
1.3.1. Мјера: Повећање обима и продуктивности пољопривредне производње	102.000	1.000.000	1.102.000	44.550	2.816.030,23	2.860.580,23	259,58%
1.3.1.1. Стратешки пројекат: Изградња система наводњавања	75.000	0	75.000	17.550,00	0	17.550,00	23,40%
1.3.2. Мјера: Повећање конкурентности и развој ланаца вриједности у пољопривредно-прехрамбеном сектору	231.850	10.000	241.850	180.783,08	83.312,72	264.095,80	109,20%
Стратешки циљ 2 ПОБОЉШАЊЕ КВАЛИТЕТА ЖИВОТА СВИХ ГРАЂАНА И СТВАРАЊЕ ДРУШТВА ЈЕДНАКИХ МОГУЋНОСТИ	8.494.393	2.433.168	10.927.561	8.480.793,8	155.623,12	8.636.416,92	79,03%
2.1. Приоритет: Унаприједити јавну инфраструктуру, те квалитет и ефикасност јавних услуга у руралним и урбаним подручјима општине	1.413.617	1.500.000	2.913.617	667.835,46	43.858,62	711.694,08	24,43%
2.1.1. Мјера: Изградња и реконструкција саобраћајне инфраструктуре	1.347.917	1.500.000	2.847.917	617.199,64	43.858,62	661.058,26	23,21%
2.1.1.1. Стратешки пројекат: Изградња и реконструкција саобраћајне инфраструктуре	28.181,00	1.500.000	1.528.181	211.814	43.858,62	255.672,62	16,73%
2.1.1.2. Стратешки пројекат: Изградња и реконструкција саобраћајне инфраструктуре- Активност: Изградња платоа и регулација саобраћаја испред зграде Основног суда (Набавка непокретности и идејно рјешење)	600.000	0	600.000	0	0	0	0%
2.1.2. Мјера: Јачање капацитета локалне управе и мјесних заједница	65.700	0	65.700	50.635,82	0	50.635,82	77,07%
2.2. Приоритет: Побољшати квалитет и доступност услуга у области образовања, здрав. и соц. заштите	5.327.323	867.968	6.195.291	5.759.920,34	61.732,50	5.821.652,84	93,97%

2.2.1. Мјера: Изградња и реконструкција образовне инфраструктуре	1.199.854	300.000	1.499.854	1.242.412,71	5.326,50	1.247.739,21	83,19%
2.2.1.1. Стратешки пројекат: Промјена намјене пословног простора у предшколску установу дјечији вртић	72.000	0	72.000	82.110,93	0	82.110,93	114,04%
2.2.2. Мјера: Усклађивање образовних програма са захтјевима тржишта рада	411.922	326.562	738.484	333.752,03	0	333.752,03	45,19%
2.2.3. Мјера: Развој примарне здравствене заштите	230.000	185.000	415.000	311.952,60	0	311.952,60	75,17%
2.2.4. Мјера: Подршка рањивим категоријама становништва	3.485.547	56.406	3.541.953	3.871.803	56.406	3.928.209	110,91%
2.3. Приоритет: Развој културе и спорта, те стварање стимулативног амбијента за развој цивилног сектора	1.478.453	65.200	1.543.653	1.855.557	50.032,00	1.905.589	94,79%
2.3.1. Мјера: Развој културе и спорта на подручју општине	1.444.003	40.000	1.484.003	1.808.173	0	1.808.173	121,84%
2.3.2. Мјера: Подршка програмима за унапријеђење положаја дјеце и младих	27.450	25.200	52.650	39.884	50.032	89.916	170,78%
2.3.3. Мјера: Подршка за рад и дјеловање локалних организација цивилног друштва	7.000	0	7.000	7.500	0	7.500	107,14%
2.4. Приоритет: Ублажити негативне демографске трендове и изградити подстицајно окружење за породицу и младе	275.000	0	275.000	264.810	0	264.810	96,29%
2.4.1. Мјера: Провођење мјера популационе политике	275.000	0	275.000	264.810	0	264.810	96,29%
Стратешки циљ 3 ОЧУВАНА ЖИВОТНА СРЕДИНА УЗ РАЦИОНАЛНО КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА И УНАПРИЈЕЋЕНУ ЕНЕРГЕТСКУ ЕФИКАСНОСТ	2.019.924	2.093.674	4.113.598	2.137.042,83	525.760	2.662.803,71	64,73%
3.1. Приоритет Унаприједити систем заштите и спасавања од природних катастрофа и других несрећа	221.340	857.424	1.078.764	505.034,33	450.372,17	955.406,50	88,56%
3.1.1. Мјера: Редовно одржавање постојећих и изградња нових инфраструктурних објеката за заштиту од елементарних непогода и других несрећа	132.000	787.424	919.424	384.859	375.372,17	760.231,17	82,69%
3.1.2. Мјера: Јачање локалних капацитета заштите и спасавања	75.340	0	75.340	109.092	0	109.092	144,80%
3.1.3. Мјера: Успостављање ефикасног и хуманог система за управљање популацијом паса луталица	14.000	0	14.000	11.083,33	0	11.083,33	79,17%

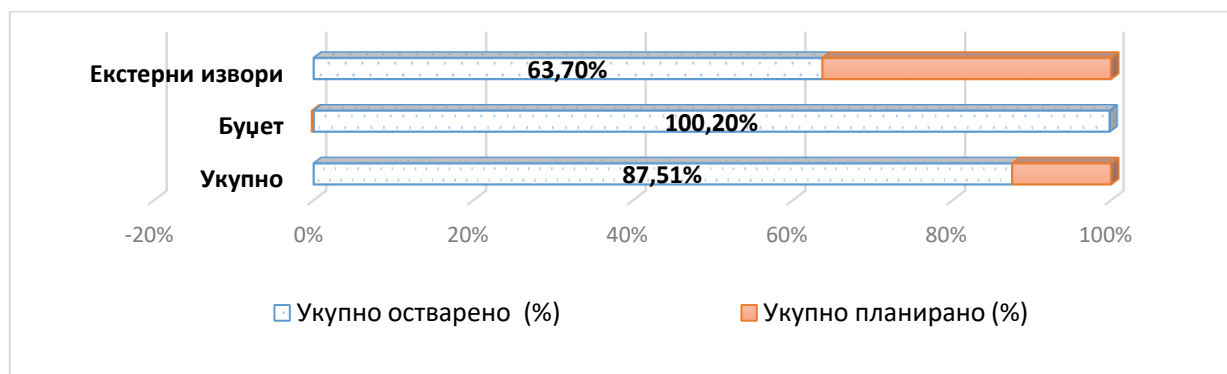
3.1.4. Мјера: Унапређење експертске и правне борбе против изградње Центра за збрињавање РАО на Трговској гори	0	70.000	70.000	0	75.000	75.000	107,14%
3.1.4.1. Стратешки пројекат: Припрема квалитетне и добро подложене аргументације против локације Трговске горе	0	70.000	70.000	0	75.000	75.000	107,14%
3.2. Приоритет Ефикасно управљање отпадом и енергијом	474.959	0	474.959	455.532	70.364,71	525.896,71	110,72%
3.2.1. Мјера: Подршка кориштењу обновљивих извора енергије и енергетске ефикасности	474.959	0	474.959	455.532	70.364,71	525.896,71	110,72%
3.3. Приоритет: Побољшати јавни систем водоснабдијевања, систем сакупљања, одвођења и третмана комуналних отпадних вода	915.345	1.236.250	2.151.595	678.699,50	5.024	683.723,50	31,77%
3.3.1. Мјера: Развој система водоснабдијевања	890.345	225.000	1.115.345	677.939	5.024,00	682.963,00	61,23%
3.3.1.1. Стратешки пројекат: Реконструкција и проширење водоводне мреже на територији општине Нови Град	680.874	225.000	905.874	586.477,73	0	586.477,73	64,74%
3.3.2. Мјера: Развој система збрињавања и пречишћавања отпадних вода	25.000	1.011.250	1.036.250	760,50	0	0	0,07%
3.3.2.1. Стратешки пројекат: Реконструкција и проширење канализационе мреже на територији општине Нови Град	0	1.011.250	1.011.250	0	0	0	0%
3.4. Приоритет Ефикасно управљање простором, јавном имовином и животном средином	60.000	10.000	70.000	0	49.000	49.000	70%
3.4.1. Мјера: Успостава система за стратешко управљање јавном имовином	0	0	0	112.655	0	112.655	-
3.4.2. Мјера: Промоција и заштита природних добара и одрживо кориштење ресурса	408.280	0	408.280	385.122	0	385.122	94,33%
3.4.2.1. Стратешки пројекат: Развој и јачање Парка природе „Уна“	50.000	0	50.000	53.000	0	53.000	106%
УКУПНО:	11.155.072	5.946.842	17.101.914	11.177.436	3.788.187,41	14.965.623,45	87,51%

Табела 21: Преглед планираних и остварених финансијских средстава по секторима у 2024.години:

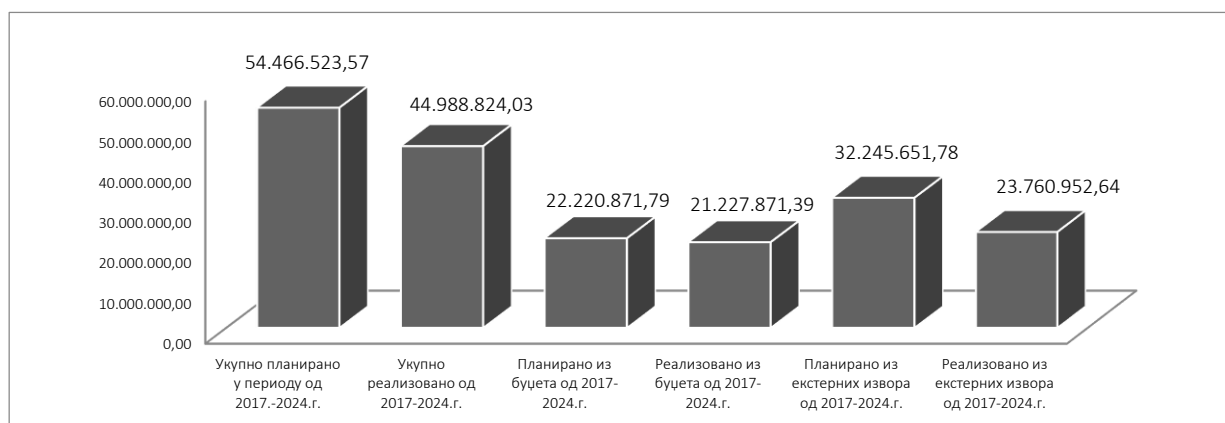
Сектор/ Стратешки циљ	Планирано у 2024.години (КМ)			Реализовано у 2024.години (КМ)			% извршења
	Буџет	Екстерни извори	Укупно планирано	Буџет	Екстерни извори	Укупно реализовано	
Економски сектор/ Стратешки циљ 1	640.755	1.420.000	2.060.755	492.270,41	3.106.803,41	3.599.073,82	174,65%
Друштвени сектор/ Стратешки циљ 2	8.494.393	2.433.168	10.927.561	8.480.793,8	155.623,12	8.636.416,92	79,03%
Сектор заштите животне средине/ Стратешки циљ 3	2.019.924	2.093.674	4.113.598	2.137.042,83	525.760	2.662.803,71	64,73%
УКУПНО	11.155.072	5.946.842	17.101.914	11.177.436	3.788.187,41	14.965.623,45	87,51%

Извор података: Табела реализације пројекта, Годишњи извјештај о раду Начелника општине и Општинске управе Општине Нови Град за 2024. годину

Графикон 5: Процент финансијске реализације по изворима финансирања у 2024.години:

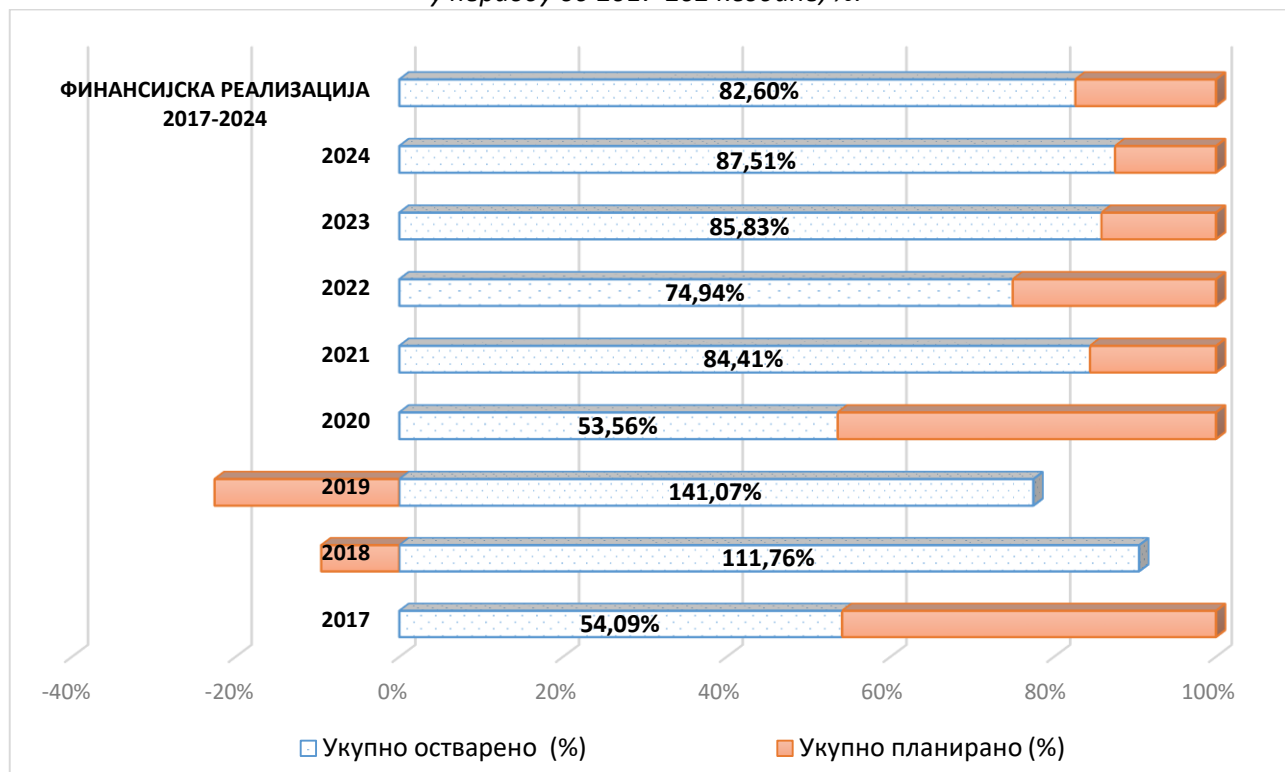

Графикон 6: Планиране и реализоване финансијске вриједности, у периоду од 2017-2024.године, КМ:

Извор података: Табела реализације пројекта, Планови и извјештаји имплементације Стратегије 2017-2024

Графикон 7: Процент реализованих финансијских вриједности, у периоду од 2017-2024.године, %:

6. Допринос циљевима одрживог развоја

Циљеве одрживог развоја (Sustainable Development Goals – SDGs) чини скуп од 17 међусобно повезаних циљева, који представљају глобални оквир усвојен у оквиру Агенде 2030 од стране Уједињених нација, са циљем да се подстакне економски раст, социјална праведност и заштита животне средине.

Према УН-овом Извјештају о одрживом развоју за 2024.годину, Босна и Херцеговина заузима 50. мјесто од укупно 167 земаља у испуњавању циљева за одрживи развој, са индексом од 74%. Републички завод за статистику Републике Српске редовно објављује показатеље који се односе на Републику Српску, а од маја 2025.године доступан је портал о Индикаторима одрживог развоја Републике Српске (<https://sdg.rzs.rs.ba/>) којима се прати испуњеност SDG циљева.

Иако су SDG циљеви дефинисани на глобалном нивоу, њихова имплементација зависи у великој мјери од активности на локалном нивоу. У Босни и Херцеговини су утврђена три правца одрживог развоја – добра управа и управљање јавним сектором, паметан раст и друштво једнаких могућности, као и двије хоризонталне теме –улагање у људски капитал и принцип “нико не смије бити искључен”. Наведени правци одрживог развоја, као и хоризонталне теме, на одговарајући начин су рефлектоване кроз процес израде Ревидиране стратегије развоја општине Нови Град 2023-2026, те као таква она доприноси остварењу сва три правца одрживог развоја. Сходно томе, Ревидирана стратегија развоја општине Нови Град усклађена је са SDG циљевима, а провођење Ревидиране стратегије уједно представља и провођење Оквир за реализацију циљева одрживог развоја у Босни и Херцеговини. Анализом остварених резултата по стратешким циљевима и приоритетима у 2024. години утврђено је да су исти допринијели имплементацији свих развојних праваца из Оквир за реализацију циљева одрживог развоја у Босни и Херцеговини, што је презентирано у наставку.

Овај развојни правац усмјерен је на подршку вертикалној и хоризонталној интеграцији кроз усклађивање развојних и секторских стратегија са Оквиром за реализацију Циљева одрживог развоја. Добра управа и управљање јавним сектором од кључног су значаја за одрживи развој у Босни и Херцеговини у будућности. Тренутно су добра управа и управљање јавним сектором суочени с великим бројем изазова и препрека, које су резултат друштвено-економског контекста. За њихово рјешавање, власти на свим нивоима би требале примијенити акцелераторе и покретаче наведене у овом развојном правцу. У оквиру развојног правца Добра управа и управљање јавним сектором у 2024. години кроз имплементацију Ревидиране стратегије развоја општине Нови Град реализоване су мјере из сва 3 стратешка циља .

Акцелератор 1.1: Ефикасан, отворен, инклузиван и одговоран јавни сектор

У извјештајном периоду, општина Нови Град је остварила значајан напредак у унапређењу ефикасности, транспарентности и одговорности јавне управе, у складу са принципима доброг управљања и одрживог развоја. Ове активности директно доприносе реализацији Циља 16 (Мир, правда и снажне институције) и Циља 5: Родна равноправност, као и хоризонталним принципима „нико не смије бити искључен“ и „улагање у људски капитал“.

Транспарентност и дигитализација

Редизајнирана званична интернет страница општине Нови Град (www.opstina-novigrad.com) омогућава систематизован, приступачан и транспарентан увид у рад општинских органа, укључујући документацију од јавног значаја, буџетске и планске акте, као и информације о процесима јавних консултација и расправа. Унапређене функционалности омогућавају грађанима, пословном сектору и другим заинтересованим странама лакши приступ информацијама, активније учешће у доношењу одлука и коришћење електронских услуга. Посебан напредак остварен је у области дигитализације услуга за привреду, кроз омогућавање електронске регистрације пословних субјеката (<https://www.opstina-novigrad.com/invest/zapocnite-posao/#elektronskaregistracijaposlovnihsubjekata>), Ова иницијатива значајно је допринијела смањењу административних баријера, скраћењу процедуралног времена и подстицању предузетништва.

Унапређење административне ефикасности

У оквиру одређивања за јачање институционалне ефикасности и примјену принципа добре управе, општина Нови Град је наставила са примјеном система управљања квалитетом ISO 9001, чиме се осигурава досљедност, стандардизација и континуирано унапређење у раду органа управе. Увођењем дигиталних алата за интерно управљање предметима и праћење рјешавања захтјева, значајно је смањено вријеме обраде и повећана транспарентност процедура. Паралелно са тим, унапређени су услови за пословање кроз имплементацију BFC SEE стандарда (Business Friendly Certification in South East Europe), који представља регионално признат оквир за оцјену и сертификацију општина са повољним пословним окружењем. Успјешна примјена овог стандарда резултирала је поједностављеним процедурама за инвеститоре, бржим административним поступцима и бољом институционалном подршком за привредне субјекте.

Обуке и јачање институционалних капацитета

У извјештајном периоду, Општина Нови Град је систематски улагала у континуирано стручно усавршавање запослених у општинској управи. Организован је низ обука и радионица у сарадњи са институцијама као што су Влада Републике Српске, Пољопривредни факултет Универзитета у Бањој Луци Савез општина и градова Републике Српске, Савез рачуновођа и ревизора Републике Српске, Привредна комора Републике Српске, UNDP, USAID, Folke Bernadotte ACADEMY, Мозаик фондација и др. Спроведене су обуке о успостављању система управљања имовином, јачању улоге мјесних заједница у Босни и Херцеговини, унапређењу социјалних услуга у заједници, прописима буџетског рачуноводства, прописима у јавним набавкама, кризном менаџменту, финансијском управљању и

контроли, управљању ризицима и др. Поред интерних обука, запослени су подстицани да учествују у програмима учења кроз мреже размјене искустава, што омогућава усвајање добрих пракси и регионално умрежавање.

Акцелератор 1.2.: Владавина права, сигурност и основна права

Општина Нови Град препознаје да стабилне институције засноване на владавини права, заштити основних права и осигурању безбједности представљају темељ ефикасне, транспарентне и одговорне управе. У том смислу, активности спроведене у извјештајном периоду доприносе реализацији овог акцелератора, али и ширем правцу добре управе, с фокусом на изградњу повјерења између грађана и институција.

Стање безбједности и кривична активност

Полицијска станица Нови Град, спровела је систематску анализу јавне безбједности на подручју општине Нови Град током 2024. године. Резултати показују да је укупно стање безбједности оцијењено као задовољавајуће, са позитивним помацима у смањењу криминалитета. У односу на 2023. годину, евидентирано је смањење броја кривичних дјела за 6,2%, што указује на тенденцију снижења криминалних активности. Истовремено, укупна расвјетљеност кривичних дјела достигла је високи ниво од 87,4%, што одражава ефикасан рад полицијских органа у истрази и процесуирању прекршаја. Међутим, у области јавног реда и мира примјећен је пораст од 2,6% нарушавања јавног реда и мира, док је број саобраћајних незгода повећан за 4,9% у поређењу са претходном годином. Ови подаци указују на потребу унапређења превентивних мјера и појачане контроле у циљу смањења ових ризичних појава.

Превентивне активности

У циљу унапређења безбједносне културе и превенције криминалитета, Полицијска станица Нови Град је током 2024. године наставила са реализацијом активности у оквиру пројекта „Рад полиције у заједници“. Сарадња са образовним установама била је усмјерена на подизање свијести младих о важности поштовања закона, превенцији насиља, злоупотребе дрога и безбједности у саобраћају. Поред тога, остварена је континуирана координација са општинским инспекцијским службама, Ауто-мото друштвом „Уна“ и Форумом за безбједност општине Нови Град, као међусекторским тијелом за планирање и надзор активности у области безбједности. Оваква сарадња доприноси цијеловитом приступу рјешавању локалних безбједносних изазова, посебно у домену превенције малољетничке деликвенције, насиља у породици и саобраћајне културе. У оквиру наведених партнерстава реализована су предавања, јавне кампање и теренске активности, чиме је ојачана превентивна функција полиције и подигнута безбједносна свијест међу грађанима.

Борба против корупције и заштита људских права

Општина Нови Град је у циљу превенције и борбе против корупције успоставила институционални оквир који обухвата примјену Плана интегритета („Службени гласник општине Нови Град“, број 14/17), као интерног антикорупцијског документа. Поред тога, Начелник општине је донио Упутство о поступању са пријавом корупције и обезбјеђењу заштите лица која пријављују корупцију („Службени гласник општине Нови Град“, број 15/17), којим су прецизно регулисани начини подношења пријава корупције, поступање са пријавама, као и мјере заштите права пријавиоца. Пријава се може поднијети путем редовне поште на адресу Општине Нови Град, путем електронске поште на службену мејл адресу Начелника Општине или усмено на записник код овлашћеног лица у Општинској управи, што указује на опредјељеност локалне управе за транспарентно и одговорно поступање. Истовремено, Општина континуирано ради на јачању капацитета јавне управе за поступање у складу са принципима доброг управљања, поштовања људских права, једнакости и недискриминације.

Акцелератор 1.3: Отпорност на катастрофе

Општина Нови Град континуирано унапређује своје капацитете за превенцију, припрему и одговор на природне и технолошке катастрофе, у циљу заштите становништва, имовине и животне средине. Географски положај и хидрографске карактеристике подручја (ријеке Уна и Сана и њихове притоке) чине ову општину подложном поплавама, те је изградња и јачање отпорности на катастрофе препозната као приоритет у локалним развојним и безбједносним политикама.

Јачање отпорности на катастрофе и заштита инфраструктуре у Новом Граду

Општина Нови Град улаже у јачање отпорности на катастрофе кроз санацију и реконструкцију критичне инфраструктуре, попут препумпне станице „Град“ (укупно 1,16 милиона КМ). Такође, у 2024. години реализовани су радови на санацији штета од поплава из 2023.године (вриједност 230.659,00 КМ) и набавка опреме за заштиту и спасавање у вриједности од 109.092,00 КМ. Општина сарађује са Folke Bernadote академијом на оснаживању локалних заједница за партиципативно управљање климатским изазовима, што доприноси акцелератору отпорности на катастрофе у региону.

Спречавање изградње одлагалишта радиоактивног отпада на Трговској гори

У контексту технолошких ризика, Општина је ангажована на спречавању изградње одлагалишта радиоактивног отпада на локацији Трговска гора. У јануару 2024. године одржан је састанак у Министарству спољне трговине БиХ о утицају одлагања радиоактивног отпада на животну средину и здравље становништва. Прелиминарна геолошка и хидрогеолошка истраживања на подручју Новог Града представљена су у марту 2024.године, а у јуну је презентован научноистраживачки рад о опасностима од изградње Центра за збрињавање радиоактивног отпада. У септембру су започела нова геолошка истраживања у доњем току ријеке Уне, као дио ширег пројекта процјене еколошких посљедица. У октобру 2024. одржан је округли сто на тему „Случај Трговска гора“, те је формиран експертски тим из Француске за правно заступање БиХ, а представници НВО „Green Team“ Нови Град су тему изложили пред ЕУ парламентом и Nuclear Transparency Watch у Бриселу.

Развојни правац: Паметни раст

Паметни раст има за циљ осигурати претварање иновативних и продуктивних идеја у производе и услуге које могу створити високоплаћена радна мјеста и убрзати економски раст те, у исто вријеме, очувати природни капитал и смањити друштвене неједнакости. Одржавање макроекономске стабилности, јачање тржишта и унапређење управљања економијом (и у јавном и у приватном сектору) предуслови су за експанзију предузетништва, компанија са снажним растом, иновација које ефикасно користе ресурсе, дигитализације и економских активности заснованих на знању.

Акцелератор 2.1: Јачање повољног окружења за предузетништво и иновације за производњу добара високе додатне вриједности за извоз

Општина Нови Град посвећено ради на креирању и унапређењу повољног пословног окружења које подстиче предузетништво и иновације. У складу са овим, локална управа је спровела низ активности усмјерених на олакшавање пословних процеса, јачање капацитета предузетника и привлачење инвестиција.

Јачање повољног пословног окружења

У 2024. години, Општина Нови Град усмјерила је значајне напоре ка унапређењу повољног пословног окружења, те пружању подршке предузетништву и иновацијама. У сарадњи са Подручном занатско-предузетничком комором Приједор, отворена је Предузетничка канцеларија која пружа стручну и савјетодавну подршку како постојећим, тако и потенцијалним предузетницима у свим фазама развоја пословања. Поред тога, Општина је наставила процес ресертификације за међународни BFC SEE сертификат – признање које потврђује испуњеност строгих критеријума у области унапређења пословне климе, административне ефикасности, транспарентности, дигитализације услуга и одрживог развоја. Овај сертификат одражава посвећеност Општине да обезбиједи стабилно, конкурентно и пријатељско окружење за све инвеститоре и предузетнике, уз континуирану сарадњу са домаћим и међународним партнерима.

Подршка малим и средњим предузећима

У циљу подршке малим и средњим предузећима, Општина је током 2024.године реализовала активности финансирања пословних идеја маргинализованих група жена и припадника других маргинализованих група је активност која се реализовала у склопу Програма USAID/INSPIRE, а заједнички су га финансирали Општина Нови Град и USAID. Одлуком о расподјели средстава за предузетништво маргинализованих група одобрена су средства за 5 незапослених лица за покретање бизниса у укупном износу од 60.000,00 KM. Сви пословни субјекти су регистровани у периоду од фебруара до јуна 2024.године. Такође, реализоване су активности подршке микробизнисима младих у склопу пројекта „Омладинска банка“, кроз финансијску и менторску подршку младим особама старости од 18-35 година у покретању и развоју малих и иновативних предузећа. Микробизниси младих подржани су средствима у укупном износу од 6.000,00 KM. Осим финансијске помоћи Општине, додјељена су средства и кроз програме Владе Републике Српске, Завода за запошљавање и Инвестиционе развојне банке, а више од 700 корисника је користило савјетодавне услуге, промоцију и едукативне програме које је организовала Општина. Такође, спроведена је процедура избора најуспјешнијих привредних субјеката у 2023. години, чиме се додатно стимулише конкурентност и иновације на локалном нивоу.

Дигитализација пословног окружења

Значајан напредак остварен је и у дигитализацији пословног окружења. Редизајн званичне веб странице општине и увођење електронске регистрације пословних субјеката омогућили су бржи и приступачнији приступ административним услугама, што је олакшало започињање и развој бизниса.

Повећање инвестиција у предузетничку инфраструктуру

Општина Нови Град је препознала значај обезбеђења инфраструктуре за подстицање нових инвестиција у индустријској зони. Пошто у дијелу зоне обухваћеном регулационим планом Општина није имала земљиште у свом власништву, Скупштина општине је 06.10.2021. године донијела одлуку о куповини непокретности – земљишта у катастарској општини Пољавнице у укупној површини од 2 ha, како би се обезбиједиле слободне парцеле за будуће инвеститоре. У циљу припреме овог земљишта за инвестиције, завршена је процедура израде комплетне пројектно-техничке документације за инфраструктурно уређење Индустријске зоне Пољавнице. Пројекат уређења и развоја Индустријске зоне, са укупном вриједношћу од 2.344.648,00 KM, кандидован је за Програм јавних инвестиција Републике Српске кроз јединствен информациони систем за управљање јавним инвестицијама Републике Српске(PIMIS). Током 2024. године, Општина је властитим средствима реализовала асфалтирање приступног пута дужине 275 метара у оквиру ове зоне, што је додатно олакшало приступ инвеститорима и подстакло развој пословне инфраструктуре.

Мобилизација потенцијала дијаспоре

Током 2024. године, Општина Нови Град реализовала је низ активности усмјерених на јачање веза са својом дијаспором и мобилизацију њених потенцијала. Један од значајних пројеката био је „Љето у завичају“, који је подржало Министарство за људска права и избеглице БиХ са финансијском подршком у износу од 10.000,00 KM. Представници Општине активно су учествовали

на оснивачкој скупштини Завичајног удружења „Нови Град“ и бројним културно-привредним догађајима у региону, укључујући прво дружење Новљана у Новом Саду, Сајам завичаја посвећен повезивању прекограничне привреде, туризма и културе у Новом Саду, Збор Крајишника у Ковилову, те дружење Новљана у Београду. Такође, у 2024. години одржана је и манифестација „Дани Дијаспоре – Заиграјмо и запјевајмо“ у организацији Културно-умјетничког друштва „Новљани“. Ове активности допринијеле су јачању комуникације и сарадње између Општине Нови Град и дијаспоре, отварајући нове могућности за партнерство у областима културе, економије и социјалне укључености.

Акцелератор 2.2.: Повећање инвестиција у инфраструктуру

У 2024. години, Општина Нови Град је наставила са континуираним улагањима у развој локалне инфраструктуре, у циљу побољшања услова живота становништва, подстицања привредне активности и обезбјеђења услова за нове инвестиције. Реализоване инвестиције у 2024. години износе укупно 3.846.886,36 КМ, и то за: изградњу и реконструкцију путева, улица и мостова 2.047.112,08 КМ, водоснабдијевање 1.178.562,54 КМ, образовање: 321.901,94 КМ, културу и спорт: 35.936,28 КМ и остало: 263.373,52 КМ.

Акцелератор 2.3: Побољшање приступа и квалитета образовања и обуке

У оквиру стратешког опредјељења Општине Нови Град да системски унапређује приступ и квалитет образовања, током 2024. године реализован је низ значајних пројеката и активности усмјерених на проширење капацитета, унапређење инфраструктуре и подршку ученицима и студентима.

Нови капацитети у предшколском васпитању

Један од кључних стратешких пројеката из области образовања је „Промјена намјене пословног простора у предшколску установу дјечији вртић у Новом Граду“, чија је реализација завршена у 2024. години. За реализацију овог пројекта у 2024. години су реализована средства у износу од 82.110,93 КМ. Овим проширењем капацитета од 430 м², ЈУ Вртић "Пчелица Маја" моћи ће примити још 70 дјеце. Скупштина општине Нови Град је на 2. редовној сједници одржаној дана 12.12.2024. године донијела Одлуку о оснивању Јавне установе Дјечији вртић „Пчелица Маја“, Нови Град организациона јединица „Ограде“ и Одлуку о уступању на кориштење просторија намјењених за предшколско васпитање Јавне установе „Дјечији вртић „Пчелица Маја“ Нови Град, организациона јединица „Ограде“, Јавној установи Дјечији вртић „Пчелица Маја“ Нови Град и Одлуку о измјени Одлуке о усклађивању оснивачког акта Јавне установе Дјечији вртић „Пчелица Маја“ Нови Град.

Подршка раду образовних установа

Рад образовних установа (предшколских, основношколских и средњошколских) на подручју општине Нови Град подржан је и са 1.408.580,31 КМ. Такође, претходне године су за Програм јавних инвестиција Републике Српске путем јединственог информациониог система за управљање јавним инвестицијама (ПИМИС) кандидовани пројекти: „Енергетска ефикасност ОШ Вук Караџић у Новом Граду“ укупне вриједности од 1.026.111,00 КМ и „Унапријеђење приступа образовању на подручју општине Нови Град“ (који подразумева набавку комуналних возила и машина за одржавање сеоских и руралних саобраћајних комуникација и набавку два аутобуса за превоз ученика) укупне вриједности од 899.496,00 КМ. Иако ови пројекти још увијек нису реализовани, ове

активности одражавају посвећеност Општине у унапређењу квалитета и приступа образовању, што доприноси остварењу циљева одрживог развоја

Стипендије

Подршка ученицима и студентима обезбијеђена је и кроз стипендије ученицима и студентима у укупном износу од 90.800,00 KM

Акцелератор 2.4: Зелени раст и чиста енергија

У складу са глобалним климатским обавезама и домаћим стратешким документима, Општина Нови Град је у 2024. години наставила с реализацијом мјера које подржавају енергетску транзицију, отпорност на климатске промјене, унапређење квалитета животне средине и зелени привредни раст.

Чланство у Споразуму градоначелника за климу и енергију

Општина је од 2019. године потписница Споразума градоначелника за климу и енергију, чиме се обавезала на смањење емисија гасова стаклене баште за најмање 40% до 2030. године. У том контексту, Скупштина општине је 2021. године усвојила Акциони план одрживог управљања енергијом и прилагођавања климатским промјенама (SECAP).

Обновљиви извори и енергетска ефикасност

Изграђено је и реконструисано 12 система јавне расвјете са савременом, енергетски ефикасном ЛЕД технологијом, што је доприноси смањењу емисије угљен-диоксида. Истовремено, издато је 28 еколошких дозвола за изградњу соларних електрана на територији општине, чиме је подстакнута производња чисте и обновљиве електричне енергије. Укупно је 8 предузећа регистровано за производњу електричне енергије, што указује на раст интересовања и инвестирања у зелену енергетику у локалној заједници. Ове активности у складу су са Акционим планом одрживог управљања енергијом и прилагођавања климатским промјенама (SECAP) Општине Нови Град, који предвиђа смањење емисије гасова стаклене баште и повећање удела обновљивих извора у енергетском миксу до 2030. године.

Партнерство за климатску сигурност

Општина Нови Град успоставила је сарадњу са са Folke Bernadotte Akademijom (FBA) Шведском агенцијом за мир, сигурност и развој на реализацији програма „Партиципативни процеси и климатска сигурност у региону Крајине“. Циљ програма је оснаживање ЈЛС и локалних организација цивилног друштва за рад са партиципативним процесима за рјешавање изазова које намећу ефекти климатских промјена.

Адаптација на климатске ризике – санација посљедица поплава и јачање капацитета заштите и спасавања

Санација штета од поплава из маја 2023.године -процијењена штета насталих услед поплава из маја 2023.године износи: путна инфраструктура, клизишта и одрони- 1.269.787,07 KM, објекти- 582.043,20 KM. За санацију ових штета у 2024.години је реализовано 230.659,00 KM. Јачање локалних капацитета заштите и спасавања, у оквиру чега је реализована набавка постројења и опреме, материјала и ситног инвентара за ТВСЈ, јачање капацитета цивилне заштите и одржавање видео надзора у укупној вриједности од 109.092,00 KM.

У складу са одређењем за зелени раст, одрживи развој и превенцију трансграничних еколошких ризика, Општина Нови Град наставила је активна дјеловања у циљу спречавања изградње Центра за збрињавање радиоактивног отпада на локацији Черкезовац (Трговска гора) у Републици Хрватској. Планирана изградња одлагалишта представља озбиљан трансгранични еколошки ризик, с обзиром на близину ријеке Уне и насељених мјеста у општини. Ова опасност препозната је као приоритетно питање од јавног интереса, које захтијева системско и организовано дјеловање. У том смислу, Општина Нови Град, у сарадњи са институцијама на свим нивоима власти, академском заједницом и цивилним друштвом, активно подржава научна истраживања и институционално умрежавање ради заштите права грађана на здраву животну средину. Циљ је онемогућити реализацију пројекта који је у супротности са принципима одрживог развоја и представља потенцијалну претњу по животну средину и здравље становништва.

Поред ових активности, у сарадњи са невладиним и другим организацијама реализоване су бројне акције, истраживања, предавања, кампање и едукације с циљем подизања свијести и практичне заштите животне средине. Међу значајнијим активностима издвајају се:

- Међународни дан екологије душе — акција чишћења и уређења града;
- Радионице о електронском отпаду у средњим школама и организовано прикупљање електричног и електронског отпада у сарадњи са Удружењем грађана „Green Team“ Нови Град и компанијом „MS-ENGINEERING“ д.о.о. Нови Град.

Одрживо управљање водама – системи за наводњавање

Изградња система за наводњавање на подручју општине Нови Град, у оквиру чега је у септембру 2024.г. представљено идејно рјешење за пројекат наводњавања на ширем локалитету насеља Равнице и Рудице, те систем за наводњавање ратарских и повртарских култура. Идејно рјешење урађено је за 200 ха површине, а главни пројекат ради се за 60 ха, по 30 ха у Равницама и Рудицама, на парцелама у приватном власништву. Пројекат се суфинансира средствима Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске путем кредитних средстава Свјетске банке.

Рационалнија употреба земљишта, воде и енергије у пољопривредној производњи

Пројекат Развој сеоског предузетништва и пољопривреде (Rural Enterprises and Agricultural Development Project-READP) финансираног из зајма Међународног фонда за пољопривредни развој (International Fund for Agricultural Development-IFAD) у склопу којег су реализована три пројекта на подручју општине Нови Град: набавка пластеника за 21 корисника, испорука старт пакета за 2 произвођача и набавка линије за хладно цијеђење воћа у дистрибутивном центру Пољопривредне задруге „Агронова“. Пројекти на подручју општине Нови Град су реализовани на основу Споразума о суфинасирању између Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, Јединице за координацију пољопривредних пројеката (APCU), Општине Нови Град и Пољопривредне задруге „Агронова“, а укупна вриједност пројеката износи 115.633,20 КМ, при чему је Општина Нови Град учествовала са 32.320,48 КМ, Пољопривредна задруга „Агронова“ са 24.750,96 КМ, а APCU са 58.561,76 КМ.

Развојни правац: Друштво једнаких могућности

Друштво једнаких могућности као развојни правац постоји како би се потакло испуњење принципа „Нико не смије бити искључен“. Овај правац је уско повезан с реформом управе и бржим растом прихода и запошљавања, те се фокусира на унапређење система социјалне и здравствене заштите, како би се на бољи начин заштитили они који су суочени с највећим ризиком од сиромаштва и рањивости (нпр. старије особе, особе с инвалидитетом, становници удаљених

руралних подручја, етничке мањине и одређене групе жена и дјеце) с циљем јачања социјалне кохезије.

Акцелератор 3.1: Унапређење политика социјалне заштите

Општина Нови Град је током 2024. године наставила да реализује мјере социјалне подршке усмјерене на најугроженије категорије становништва. У 2024.години минимално 9,54% становништва било је у стању неке социјалне потребе. Укупно издвојена средства за основна права социјалне заштите у 2024.г. износила је 2.324.252,85 КМ за 1.436 корисника (додатак за помоћ и његу другог лица, новчана помоћ, лична инвалиднина, једнократна помоћ, здравствено осигурање). Према подацима Завода за статистику РС, малољетних корисника социјалне заштите на подручју општине Нови Град у току 2023. године било је 237, а пунољетних корисника 1.537. Од тога највећи број пунољетних корисника су лица која немају довољно прихода за издржавање (877) и лица са сметњама у психичком и физичком развоју (455), док су у случају малољетних лица то лица угрожена породичним ситуацијом (81) и и лица са сметњама у психичком и физичком развоју (111). Право на бесплатни оброк у Јавној кухињи остварило је 20 корисника у 2024.години.

Акцелератор 3.2: Активација и запошљавање са фокусом на рањиве категорије

Општина Нови Град у 2024. години наставила је са интензивним активностима усмјереним на активацију и запошљавање рањивих категорија становништва, кроз бројне програме и пројекте који имају за циљ унапређење економске инклузије и побољшање животних услова најугроженијих. У оквиру Програма USAID/INSPIRE реализовано је финансирање пословних идеја маргинализованих група, са посебним фокусом на жене жртве насиља, самохране родитеље, незапослене младе до 35 година, особе са инвалидитетом, као и становнике руралних средина. Укупно је подржано 5 нових бизниса са по 12.000,00 КМ, што је допринијело економском оснаживању ових категорија.

Поред тога, кроз пројекат „Омладинска банка“ подржани су микробизниси младих, са додјељеним средствима од укупно 6.000 КМ, уз пружање менторске подршке која омогућава развој и одрживост пословних идеја младих предузетника.

Општина Нови Град је, у партнерству са Развојном агенцијом града Приједора „ПРЕДА“, почела реализацију пројекта „ЗАПОСЛИ СЕ“, чији је циљ активирање и запошљавање неактивних и незапослених жена из руралних подручја. Пројекат обухвата обуке, активације и директно укључивање најмање 220 жена, уз циљ запошљавања најмање 35 жена и оснивања 6 нових предузећа.

Такође, финансијска подршка за развој локалних предузећа, обезбјеђена је додјелом републичких подстицаја за 14 субјеката са територије општине, што је додатно допринијело развоју локалне економије и запошљавању.

Све наведене активности одражавају посвећеност Општине Нови Град у стварању услова за инклузиван и одржив развој, са посебним нагласком на рањиве групе становништва, као кључне актере у процесу економске и социјалне стабилности.

Акцелератор 3.3: Ефикасна здравствена заштита за све

Овај SDG акцелератор има за циљ обезбјеђење равноправног приступа квалитетним, доступним и праведно распоређеним здравственим услугама. Фокус је на јачању здравствених капацитета, смањењу неједнакости и заштити рањивих група. У Општини Нови Град, овај акцелератор се реализује кроз унапређење здравствене инфраструктуре и услуга, доприносећи побољшању здравственог стања и квалитета живота становништва у складу са циљевима одрживог развоја.

Једна од кључних мјера било је припремање и увођење ЈЗУ „Дом здравља“ Нови Град у Локални трезор Општине, са циљем побољшања финансијске ефикасности и организације рада, у складу са Споразумом између Општине и здравствене установе.

У 2024. години набављена је савремена медицинска опрема која обухвата 11 уређаја, међу којима су дефибрилатор, дигитални скенер, ЕКГ апарат, технички микроскоп, поли мотор, соноплус и ендомед апарати. Поред тога, обезбјеђено је и дијализно возило које ће служити за превоз пацијената до Дијализног центра у Приједору, чиме је побољшана доступност и квалитет услуга за особе које се лече дијализом.

Укупна вриједност пројекта набавке медицинске опреме и возила износила је 72.000,00 КМ. За подршку редовном раду ЈЗУ „Дом здравља“ Нови Град издвојено је 311.952,60 КМ, што значајно доприноси одрживости и развоју здравствених услуга у локалној заједници.

Акцелератор 3. 4: Побољшање инклузивности образовних система

Овај SDG акцелератор треба осигурати једнак приступ образовању и подршку за дјецу и младе са потешкоћама у развоју, дјецу и младе који долазе из економски и социјално угрожених категорија, односно промовисати потребу стандардизованог приступа, како би сва дјеца и млади имали исте могућности и шансе. С тим у вези, допринос овом акцелератору остварен је кроз:

- Суфинансирање превоза ученика и субвенција превозницима за нерентабилне ђачке линије, у оквиру чега су реализована средства у износу од 67.300,00 КМ за субвенцију превозницима за нерентабилне ђачке линије, те 140.000,00 КМ за суфинансирање превоза ученика,
- Једнократне новчане помоћи за полазак дјеце у школу, у износу од 3.500,00 КМ,
- Суфинансирање набавке уџбеника, у износу од 3.230,00 КМ.

Хоризонталне теме“ Људски капитал за будућност“ и принцип „Нико не смије бити искључен“

Општина Нови Град посвећено гради и унапређује људски капитал као основу одрживог развоја и социјалне кохезије, кроз бројне програме усмјерене на образовање, здравље, економску инклузију и равноправност. Сви грађани, без обзира на социјални статус, пол, старост или могућности, имају приступ подршци и ресурсима који им омогућавају достојанствен и пун живот.

Људски капитал за будућност

Општина Нови Град препознаје демографске изазове као кључни фактор који утиче на одрживи развој и активност становништва. У складу са Програмом економских реформи Републике Српске програмом Владе Републике Српске 2024–2026. године, у којем је демографска обнова један од стубова, Општина спроводи низ мјера усмјерених на подршку породицама и подстицање рађања. У 2024. години реализоване су активности као што су текући грантови појединцима у оквиру пронаталитетне политике, подршка удружењу „4 и више дјеце – Сара“, финансијска помоћ за процедуру асистирање репродукције, суфинансирање превоза ученика, једнократне новчане

помоћи за полазак у школу, као и подршка набавци уџбеника и издавање „поносних картица“ за треће и свако наредно дјете. Укупан износ средстава из буџета општине за ове мјере у 2024. години износио је 264.810,00 КМ, што свједочи о посвећености локалне управе у стварању повољних услова за живот младих породица и јачању демографског потенцијала.

Принцип „Нико не смије бити искључен“

У складу са овим принципом, Општина Нови Град реализује бројне мјере за социјалну укљученост рањивих и маргинализованих група. Програм USAID/INSPIRE и локалне иницијативе омогућавају финансирање пословних идеја жена жртава насиља, особа са инвалидитетом, дугорочно незапослених и становника руралних подручја, чиме се стварају услови за њихову економску независност и активну друштвену улогу. Такође, социјална подршка за преко 1.400 корисника и бесплатни оброци у Јавној кухињи доприносе смањењу сиромаштва и повећању квалитета живота најугроженијих. Оваквим приступом, Општина Нови Град јача темеље инклузивног развоја, обезбеђујући да свака особа има шансу за развој својих потенцијала и пуноправно учешће у друштву, у складу са глобалним циљевима одрживог развоја.

7. Допринос спровођењу стратешких циљева Републике Српске

Законом о стратешком планирању и управљању развојем („Службени гласник Републике Српске”, број 63/21) уређује се област стратешког планирања и управљања развојем на републичком и локалном нивоу у Републици Српској. На основу Закона о стратешком планирању и управљању развојем, Влада Републике Српске је донијела двије уредбе – Уредбу о стратешким документима у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске”, број 94/21) и Уредбу о спроведбеним документима у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске”, број 08/22).

Наведеним законом прописана је обавеза доношења Стратегије развоја Републике Српске, као кровног документа развоја, којим се дефинишу визија, приоритети, стратешки циљеви и мјере за одрживи друштвени, економски и еколошки развој Републике Српске. У складу са тим, процес израде Стратегије одрживог развоја Републике Српске за период 2024-2030.године је у току, а тренутно је на <https://srpska2030.rs/> доступан Нацрт стратешке платформе са приједлогом визије и стратешких циљева :

- Стратешки циљ 1: Омогућити пуни развој људских потенцијала и обезбиједити једнаке могућности за све,
- Стратешки циљ 2: Подстаћи развој конкурентне економије засноване на паметној специјализацији, иновацијама и дигитализацији,
- Стратешки циљ 3: Осигурати одрживо управљање природним ресурсима у функцији економског развоја и заштите животне средине уз изградњу друштва отпорног на климатске промјене,
- Стратешки циљ 4: Унаприједити ефикасност, одговорност и транспарентност јавне управе уз поштовање владавине права и осигурања безбиједности свих грађана.

Општина Нови Град доприноси спровођењу Закона о стратешком планирању и управљању развојем кроз усаглашавање локалних стратешких и спроведбених докумената са законском регулативом, који су у потпуности у складу са тренутно доступним Нацртом стратешке платформе Стратегије одрживог развоја Републике Српске за период 2024-2030.године.

Поред тога, активности и пројекти Општине Нови Град усклађени су и са осталим важним стратешким документима Републике Српске, чиме се подржавају кључни развојни правци на нивоу Републике Српске:

- **Програм економских реформи Републике Српске 2024–2026. године-** у области конкурентности, Општина Нови Град је унапредила услове пословања подржавајући развој малих и средњих предузећа, јачајући пољопривредну производњу и развијајући туристичку понуду. У области одрживости и отпорности, реализовани су пројекти модернизације и

изградње путне инфраструктуре, у складу са циљевима Зелене агенде. У области људског капитала и социјалних политика, унапређени су квалитет и доступност услуга социјалне и здравствене заштите, што доприноси бољем квалитету живота становника и стабилности локалне заједнице.

- **Стратегија развоја малих и средњих предузећа (2021-2027)**- кроз подршку оснивању и развоју предузетништва, унапређење предузетничке инфраструктуре, организовање обука и семинара за јачање капацитета предузетника и пољопривредних произвођача, пружање финансијских подстицаја, промоцију локалних производа, подстицање иновација и дигитализације, као и кроз побољшање сарадње између локалне управе, привреде и образовних институција.
- **Стратегија привлачења страних инвестиција у Републику Српску за период 2021-2027.**- стварање повољног окружења за инвеститоре кроз локалне инфраструктурне пројекте и брзу административну подршку, промоција потенцијала општине као атрактивне дестинације за инвестиције у индустрију и туризам.
- **Стратегија запошљавања Републике Српске (2021-2027)**- кроз организацију програма за укључивање младих и незапослених лица у локалне развојне иницијативе, као и кроз сарадњу са образовним институцијама ради усклађивања образовних профила са актуелним потребама тржишта рада. Ове активности имају за циљ јачање капацитета радне снаге, смањење незапослености и побољшање економске укључености најрањивијих група у локалној заједници.
- **Стратегија развоја индустрије Републике Српске за период 2021-2027.г.**- кроз унапређење индустријске инфраструктуре и улагање у инфраструктуру у Индустријској зони, подршку локалним предузећима, административну подршку инвеститорима и промоцију инвестиционог потенцијала.
- **Стратегија развоја пољопривреде и руралних подручја Републике Српске за период 2021-2027.г.**- кроз спровођење мјера које подржавају повећање обима и продуктивности пољопривредне производње, модернизацију инфраструктуре и унапређење управљања пољопривредним земљиштем, као и подстицаје за примјену савремених технологија у производњи. Посебна пажња посвећена је развоју ланаца вреијдности и повезивању произвођача са прерађивачким капацитетима. Општина такође реализује активности усмјерене на заштиту природних ресурса и одрживу употребу земљишта и вода, те подржава иницијативе за ревитализацију руралних подручја кроз обнову инфраструктуре и подстицање демографске стабилности. Институционална подршка, усклађена са законодавним оквиром и унакрсним приоритетима, доприноси стварању повољног окружења за одржив и инклузиван развој пољопривреде и руралних заједница.
- **Стратегија развоја туризма Републике Српске за период 2021–2027.г.**- Општина унапређује туристички производ кроз побољшање приступачности, проширење смјештајних капацитета, коришћење природних ресурса и спортско-рекреативних садржаја, те диверзификацију туристичких активности. Такође, подржава развој дестинацијског маркетинга путем циљане промоције са циљем ублажавања сезоналности и повећања посјећености.
- **Стратегија развоја трговине Републике Српске за период 2022-2028. г.**- кроз подршку развоју локалних пословних субјеката, унапређење услова за предузетништво и мале бизнисе, организовање сајма и промоције традиционалних производа, као и кроз сарадњу са регионалним трговинским ланцима ради побољшања приступа тржишту,
- **Стратегија развоја предшколског, основног и средњег васпитања и образовања Републике Српске за период 2022–2030. г.**- кроз улагања у инфраструктуру образовних установа и обезбјеђивање једнаког приступа образовању свим категоријама ученика, укључујући дјецу са сметњама у развоју, дјецу из социјално осјетљивих породица и припаднике мањинских заједница, путем бесплатног превоза, стипендија, прилагођених програма подршке и партнерске сарадње са центрима за социјални рад, школама и невладиним организацијама.
- **Стратегија развоја локалне самоуправе у Републици Српској за период 2023-2029**- кроз унапређење управљачких капацитета, повећање ефикасности и транспарентности јавне

администрације, јачање учешћа грађана у доношењу одлука и развој дигиталних услуга, као и кроз континуирану сарадњу са републичким институцијама и развој локалних политика које одговарају потребама становништва,

- **Омладинска политика Републике Српске 2023-2027.** – кроз развој програма и пројеката усмјерених на подршку младима, мјере усмјерене на подршку запошљавању и предузетништву младих, подршку волонтеризму, промоцију учешћа младих у процесима доношења одлука, те унапређење услова за образовање, запошљавање и рекреацију.
- **Стратегија развоја енергетике Републике Српске до 2035. године**- кроз подстицање и реализацију пројеката енергетске ефикасности, промоцију коришћења обновљивих извора енергије и унапређење локалне инфраструктуре. Општинска политика усмјерена је ка смањењу емисије штетних гасова, рационалном коришћењу енергетских ресурса и подршци иновацијама у области енергетике,
- **Стратегија заштите животне средине Републике Српске 2022. – 2032** - кроз имплементацију мјера заштите и унапређења квалитета животне средине, управљање отпадом, заштиту ваздуха и вода, као и развој зелене инфраструктуре.

8. Закључци и препоруке

Укупно планирана средства за период од 2017-2024.г. износе 54.466.523,57 КМ. Од почетка реализације Стратегије до сада, укупно је реализовано 44.988.824,03 КМ, што чини 82,59% од укупно планираних средстава у периоду од 2017-2024.године.

У структури вриједности укупног броја планираних пројеката/мјера за период од 2017.-2024.године, 22.220.871,79 КМ (40,79%) је предвиђено из општинског буџета, док је 32.245.651,78 КМ (59,21%) предвиђено из екстерних извора финансирања.

Када је ријеч о структури реализованих средстава у периоду од 2017.-2024.године, вриједност од 21.227.871,39 КМ је реализована из општинског буџета (95,53% у односу на план) док је 23.760.952,64 КМ реализовано из екстерних извора (73,68% у односу на план).

Ажурираним акционим планом за спровођење Ревидиране стратегије развоја Општине Нови Град за период 2024. – 2026. године, у 2024.години планирана је реализација 26 мјера укупне вриједности од 17.101.914,00 КМ. У структури вриједности укупног броја планираних мјера за 2024.годину, 11.155.072 КМ (49,18%) је предвиђено из општинског буџета, док је 5.946.842,00 КМ (50,82%) предвиђено из екстерних извора финансирања.

Укупно реализована средства у 2024.години износе 14.965.623,45 КМ, што чини 87,51% од укупно планираних средстава у 2024.години. Када је ријеч о структури реализованих средстава у 2024.години, вриједност од 11.177.436,00 КМ је реализована из општинског буџета (100,20% у односу на план) док је 3.788.187,41 КМ реализовано из екстерних извора (63,70 % у односу на план).

Посматрајући реализацију финансирања према секторима у 2024.години, уочавамо да је највећи степен реализације остварен код сектора економског развоја (Стратешки циљ 1) -174,65%, док степен реализованих средстава у сектору друштвеног развоја (Стратешки циљ 2) износи 79,65% и у сектору заштите животне средине (Стратешки циљ 3) 64,73%.

Ако посматрамо проценат извршења индикатора стратешких циљева у 2024.годину у односу на циљне вриједности 2026.године, уочавамо да је само индикатор „Остварени порески приходи per capita у КМ“ остварен у потпуности, док је код индикатора „Степен развијености општине на нивоу РС“ и „Спријечена изградња Центра за збрињавање радиоактивног отпада на Трговској гори“ степен извршености 0%. Просјечан проценат извршености индикатора стратешких циљева у 2024.години у односу на циљне вриједности 2026.године износи 62,50%, и то за Стратешки циљ 1- 76,92 %, за Стратешки циљ 2- 60,28 %, и за Стратешки циљ 3- 50,29%.

У домену запажања о оствареном квалитету системског управљања развојем битно је нагласити:

- Скупштина општине Нови Град је усвојила Ревидирану стратегију развоја општине Нови Град за период 2023. – 2026. године дана 27.03.2023.године доношењем Закључка број 02-022-34/23 (Службени гласник општине Нови Град, број 03/23), што је дало основ и подлогу за израду обавезних пратећих спроведбених докумената,

- Ревидирана стратегија развоја општине Нови Град за период 2023. – 2026. године, као и сва спроведбена документа Општине су усклађена са Циљевима одрживог развоја (SDG) и стратешким документима на нивоу Босне и Херцеговине и Републике Српске. Усклађеност дефинисаних циљева, приоритета и мјера са Оквиром циљева одрживог развоја у БиХ и стратешким документима вишег реда, упућује Општину на стално праћење имплементације Ревидиране стратегије, чија реализација доприноси наведеним циљевима,
- Ажурирани акциони план за спровођење Ревидиране стратегије развоја Општине Нови Град за период 2024. – 2026. године, (број: 01-052-86/24), у складу са чланом 26. тачка 5. Закона о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској, донио је Начелник општине дана 22.03.2024.године,
- Носилац израде Извјештаја о спровођењу Ревидиране стратегије интегрисаног развоја општине Нови Град за 2024.годину је Одсјек за управљање развојем, који у општини Нови Град обавља функцију јединице за управљање развојем. Извјештај је припремљен у сарадњи са свим унутрашњим организационим јединицама општинске управе, а сви начелници одјељења и шефови одсјека у Општинској управи учествују у процесима управљања развојем општине (планирање, припрема, имплементација) и осигуравају сарадњу службе којом руководе,
- Подаци који су коришћени приликом израде Извјештаја о спровођењу Ревидиране стратегије интегрисаног развоја општине Нови Град за 2024.годину прикупљани су континуирано од релевантних организационих јединица Општинске управе, одговорних за реализацију и праћење имплементације пројеката/мјера, као и од релевантних екстерних партнера, односно јавних установа и предузећа која су дефинисана као носиоци имплементације одређених стратешких пројеката или активности, те су кориштени и подаци званичних извора (домаће статистичке институције, извјештаји и сл.) као и подаци са којима Одсјек за управљање развојем располаже и које је прикупио у непосредним контактима са надлежним институцијама,
- У погледу изградње механизма сарадње са приватним сектором, Општина Нови Град сарађује са битним актерима и његује јавно-приватни дијалог кроз различите активности, а првенствено кроз сарадњу са Привредним савјетом. Привредни савјет општине Нови Град постоји од 2013. године, а у 2024. години одржане су 3 сједнице Привредног савјета, на којима се разговарало о питањима од значаја за привреду.

У погледу препорука у вези реализације циљних вриједности постављених индикатора, потребно је интензивирати сљедеће активности:

Привреда:

- Реализовати мјере подршке привредним субјектима, подстицати извозне оријентације кроз олакшан приступ страним тржиштима, улагати у радно интензивне секторе ради отварања нових радних мјеста, као и интензивирање активности на прекатегоризацији граничног прелаза Нови Град–Двор,
- Улагања у обуку и образовање радне снаге,

Пољопривреда:

- Стимулисање пословне климе и инвестиција у пољопривредном сектору,
- Интензивнија подршка предузетницима у агробизнису, кроз обуке и финансијску помоћ и повећање конкурентности на тржишту,
- Успостављање дугорочних и боље уређених односа између пољопривредних произвођача и прерађивача,
- Реализовати Пројекат изградње система наводњавања на подручју општине Нови Град.

Туризам:

- Унаприједити промоцију и обезбиједити подршку локалним предузећима из области туризма и угоститељства, развијати туристичку понуду и унапређивати туристичку инфраструктуру и супраструктуру, прије свега изградњом ауто/рафтинг кампа и пренамјеном пословних просторија у Спортско – рекреативног центру „Млакве“ у смјештајни капацитет хостелског типа.

Популациона политика:

- Израда Стратегије социјалног становања општине Нови Град и укључивање стамбених јединица у модел социјалног становања,
- Реализација мјера подршке младим породицама кроз финансијске и социјалне мјере, као и промоција политика које подстичу рађање,
- Побољшање услова живота и рада на подручју општине, привлачење младих и стручних кадрова кроз стимулативне мјере и развој стратегија за повратак емиграната и њихово укључивање у локалну заједницу.

Спорт, култура, невладин сектор:

- Доношење посебних програма подршке омладинским, спортским и културним удружењима, као и активна сарадња локалне управе са цивилним сектором. Такође, неопходно је подстицати умрежавање организација, развој волонтеризма и укључивање маргинализованих група у друштвени живот општине, чиме би се осигурао уравнотежен и одржив развој културног и друштвеног амбијента.

Заштита животне средине:

- Завршетак пројекта „Санација и реконструкција препумпне станице "Град" у Новом Граду,
- Активности на спречавању изградње Центра за збрињавање радиоактивног отпада на Трговској гори,
- Додатне мјере регвенције и контроле инцидената уједа паса, едукација грађана и боља контрола власника паса,
- Реализација пројекта енергетске ефикасности,
- Унапређење система за прикупљање и збрињавање отпада, уз акценат на повећање количине отпада који се правилно третира,
- Јача регулација и контрола случајева нелегалне градње,
- Ревизија и израда нових регулационих планова за 3 насеља, те израда Просторног плана посебне намјене за Парк природе „Уна“,

Инфраструктура:

- Наставити са интензивним радовима на асфалтирању, водоснабдијевању, ширењу мреже за одвоз отпада,
- Изградња и проширење канализационе мреже,
- Изградња спортске, образовне, социјалне, пословне и друге инфраструктуре,
- Реконструкција/санација електроенергетске мреже,
- Континуирано улагање у информационо-комуникациону инфраструктуру (интернет мреже, телекомуникациони системи, системи за е-управу, е-здравство, е-образовање, електронски регистри, опрема за ИКТ у институцијама, системи видео-надзора и безбједности, Smart City технологије и сл.)

У погледу препорука за унапређење системског управљања развојем, неопходно је сљедеће:

- Благовремено покретање потребних активности за израду спроведбених докумената: Упутство за средњорочно планирање рада Општине Нови Град, Средњорочни план рада Начелника општине и Општинске управе Општине Нови Град, Годишњи план рада Начелника општине и Општинске управе Општине Нови Град, Годишњи извјештај о раду Начелника општине и Општинске управе Општине Нови Град, Акциони план за спровођење стратешких докумената и Годишњи извјештај о спровођењу стратешких докумената,
- Све планиране активности у Средњорочном и Годишњем плану рада, за које је предвиђено финансирање из Буџета, планирати Буџетом општине,
- Квалитетну и благовремену припрему пројектних приједлога за аплицирање на доступне екстерне изворе финансирања. За одређене пројекте који подразумевају извођење инфраструктурних радова, неопходна је припрема одређене документације (елаборати, идејни пројекти, главни пројекти, програми, студије изводљивости). Стога је неопходан плански приступ односно неопходно је благовремено планирати средства у буџету за израду недостајуће пројектне документације,

- Унапређење капацитета кроз континуирану обуку и усавршавање у области управљања пројектима и финансијског планирања,
- С обзиром да вријеме важења Ревидиране стратегије развоја општине Нови Град 2023-2026 истиче крајем 2026.године, неопходно је да се у току 2025.године покрене процес вредновања Стратегије развоја општине Нови Град 2017-2026 за период евалуације од 2023-2025.године, у складу са методологијом дефинисаном Законом о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, број 63/21). Вредновање Стратегије треба да се заснива на критеријумима (релевантност, дјелотворност, учинак, утицај и одрживост) дефинисаним у члану 19. став 3. Уредбе о стратешким документима у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, број 94/21).
- У току 2026.године предузети активности на изradi стратегије развоја за наредни плански период (2027-2033), према методологији која је прописана Уредбом о стратешким документима у Републици Српској (Службени гласник Републике Српске, број: 94/21).

Обрађивач:

[Signature]

Одсјек за управљање развојем

Број: 01-052-232/25

Датум: 02.06.2025.

НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ:

[Signature]
Мирослав Дрљача, дипл.инг.шум.

